

בס"ד

תלמיד יקר,

אנו שמחים לארח אותך לשבוע ישיבה במכינה הקדם צבאית "בני דוד".
אנו מצרפים לך שני מאמרים חשובים, שכתב הרב אלי סדן, לדרכה של "בני דוד", ומקווים שלאחר קריאתם תבין את הדרך בה אנו צועדים.
אנו מאחלים לך שתנצל את הימים בהם אתה לומד ב"בני דוד" להיכרות מעמיקה עם רוח "בני דוד", הצוות והתלמידים, ותצליח לקבל החלטה טובה וחשובה על המשך דרכך.

בהצלחה,

מ/ב "גן צאצ"

הורתה ולידתה של "המכינה הישיבתית לצה"ל"

כיום, עשרים שנה לאחר הקמתה של המכינה הראשונה, המכינה הישיבתית לצה"ל "בני דוד" בעלי, איש אינו יכול לחלוק על העובדה כי המכינות שינו את פניו של צה"ל. אם לפני כ-20 שנה הצבא היה רובו ככולו חילוני, רק קצינים דתיים בודדים שרתו בצבא קבע ביחידות הקרביות, ורק בודדים שרדו כשומרי תורה ומצוות ביחידות המובחרות, כשאחוז החילון במקומות אלו מגיע ל-80%-70%

מורדי כיפה תוך כדי השרות הצבאי, הרי כיום צעירים בעלי יראת שמיים, אוהבי תורה ומדקדקים במצוותיה ממלאים בהמוניהם את היחידות הקרביות, רבים מהם מגיעים ליחידות מובחרות והם מהווים אחוז גבוה פי ארבע ויותר מחלקם היחסי באוכלוסייה על מגרש המסדרים בטקסי הסיום של קורס הקצינים, ורבים מהם גם משרתים שרות ממושך ומשמעותי מאוד בצבא קבע ומוצאים עצמם בחזית הלחימה כשהם מקדשים שם שמים ושם ישראל בפעלם ובאופי התנהגותם הצבאי והדתי. ולמרות זאת (ואולי דוקא בגלל הצלחתם...) הויכוח על תפקידם

ומקומם של המכינות במערכת החינוכית התורנית של הציונות הדתית לא נפסק, ולפעמים אפילו מתעצם.

על כן מצאתי לנכון להעמיד דברים על מקומם, וקיבצתי כאן מספר מאמרים ומכתבים שנכתבו על ידי בשנים האחרונות ושעוסקים בבירור תפקידה ואופיה החינוכי של המכינה הישיבתית לצה"ל, כפי שאני רואה אותה.

כיום צעירים
בעלי יראת
שמיים, אוהבי
תורה ומדקדקים
במצוותיה
ממלאים
בהמוניהם
את היחידות
הקרביות

למען הדיוק והאמת אני כותב את הדברים בהקשר למכינה בעלי שאותה אני מכיר היטב, ויכול להיות ערב לנוכחות הדברים שנכתבים. אני מאמין שהדברים נכונים גם לגבי מכינות נוספות שנוסדו לאחר המכינה בעלי ושצועדות בעקבותיה, אך כיון שכל תלמיד חכם הוא אישיות בפני עצמה, ובודאי יש מכינות שבנויות באופן שונה, אין ביכולתי לדבר בשם כלל המכינות. ועם זה אני בטוח שבחוברת זו יש **כיוונים ברורים ביחס למה שראויות להיות מטרותיה ואופיה של "מכינה ישיבתית לצה"ל!**

ונקדים קצת היסטוריה.

בחורף תשמ"ח זימן אלוף פיקוד מרכז דאז, האלוף עמרם מצנע, את הרב יגאל לוינשטיין (באותה תקופה אברך בישיבת בית אל וסמג"ד במילואים של גדוד טנקים), וביקש ממנו לחזור ולשרת בצבא קבע. בשיחה שהתפתחה ביניהם **הסביר עמרם מצנע שהוא רואה סדקים שהולכים ומתרחבים במערכת הערכים של החברה החילונית בישראל, ובעיקר ביחס למוטיבציה לשרות צבאי קרבי ומשמעותי**

(מעניין שהוא הבחין בכך כבר לפני 20 שנה).

"הצבא זקוק לכם ולערכים שלכם יותר מבעבר, ועל כן אני פונה אליך לשקול לחזור לשרות קבע". בהמשך דבריו מתח גם ביקורת, "השירות שלכם ב"הסדר" ובנח"ל הוא חשוב ותורם, אך הוא אינו מספק, מדוע לא רואים אתכם בקצונת הקבע של צה"ל? מדוע אין יותר לוחמים ביחידות המובחרות? צה"ל זקוק לערכים

שאתם מביאים איתכם. מדוע אתם לא "לוקחים אחריות?" **"לא מספיק למלא את החובה האזרחית, אנו זקוקים לכם עם ראש גדול ועם לקיחת אחריות!"**

שיחה דומה התקיימה כעבור שבוע עם מפקד גייסות השריון דאז, האלוף יוסי בן חנוך, והוא הוסיף "אדרבא, תמצא

הצבא זקוק לכם ולערכים שלכם יותר מבעבר, ועל כן אני פונה אליך לשקול לחזור לשרות קבע

חברים נוספים שמוכנים להיכנס יחד עמך לשירות קבע, אנו זקוקים לרוח הערכית שאתם יכולים להביא עמכם אל השרות".

כשהרב יגאל סיפר לי על שיחות אלו, ניסינו לחשוב ביחד מדוע באמת הציונות הדתית, שהיתה תמיד בעד שרות צבאי, תופסת מקום כל כך מינורי בצבא, הן בצבא הקבע, בשדרת הפיקוד שמובילה את הצבא, והן ביחידות המובחרות, שהן בדרך כלל העוסקות העיקריות בלחימה השוטפת והמסוכנת.

נפגשנו עם מספר אנשים. אחד מהם היה הרב יהודה עמיטל, אשר באותה תקופה היה יו"ר איגוד ישיבות ההסדר, והוא הראה לנו סקר שהזמינו ישיבות ההסדר ואשר נערך ממש באותה שנה. הסקר בדק מה קורה לבוגרי ישיבות תיכוניות שמתגייסים לשרות צבאי מלא, לא דרך ההסדר ולא דרך גרעיני הנח"ל (הסקר לא בדק מקיפים ולא תיכונים, אלא רק את הנוער הדתי לאומי בעל הרקע התורני הגבוה ביותר). הסקר הראה ש-50% מכלל המתגייסים "הורידו כיפה" במהלך השירות הצבאי, ובחתך של המתגייסים ליחידות מובחרות או נשאים לקצונה. אחוז מורידי הכיפה עלה ל-80%-70% תלוי באופי היחידה.

כלומר, הנוער הדתי אינו יודע "להחזיק מעמד" מבחינה רוחנית בצבא. ממילא נוצר לחץ מסיבי של הורים ומחנכים לא להתגייס לשרות צבאי מלא כי אם להסדר, או לגרעיני נח"ל, מקומות שבהם יש "הגנה" מבחינה דתית. במצב הנתון, הלחץ היה מובן וצודק.

שאלנו את עצמנו מדוע זהו המצב, והאם ניתן לשנותו, לשם כך שוחחנו עם בוגרי צבא שהתמודדו עם הבעיה. הגענו למסקנה שיש שלוש בעיות, ואפרטם לפי סדר החשיבות:
א. הלימוד הישיבתי הן בישיבות תיכוניות והן ברוב הישיבות הגבוהות וישיבות ההסדר, מתרכז בעיקר סביב לימוד

גמרא והלכה ואין בו מספיק הרחבה ובירור בלימוד יסודות האמונה (אגב, מצב זה מתחיל בעשר השנים אחרונות להשתנות, ובמידה רבה, גם בגלל המכניות שסללו את הדרך להצלחה בתחום זה). כתוצאה מכך הבחור ידע היטב "איך להתנהג כאדם דתי", אבל לא ידע מספיק "למה בכלל להיות דתי". וכשהוא יצא לראשונה בחייו מהחממה ומצא עצמו מוקף חברים חילונים ששאלו אותו שאלות נוקבות ולחצו עליו "לעזוב את השטויות הללו", הוא גילה לתדהמתו שאין לו תשובות מספיק משמעותיות – **לעצמו!**

אפילו שאלות פשוטות כגון למה אתה מתפלל כל יום אותו דבר? הרי אלוקים שומע אותך ויודע מה אתה רוצה, מה, אתה נודניק?! או מה אתם כל כך נאבקים על ארץ ישראל, וכי אדמה יותר חשובה מחיי אדם? האם באמת אתה חושב שעל ידי זה שאתה לובש ציצית או מניח תפילין אתה נעשה אדם יותר טוב? אתה באמת מאמין שיבנה בית המקדש ויהיה שם בית מטבחים, וישחטו שם עשרות ומאות בהמות כל יום? אלה כמובן שאלות פשוטות וטריוויאליות למי שמשנתו סדורה ולמד אמונה באפן שיטתי ומעמיק ויש בו רוח פנימית של אמונה ודעת אלוקים. אך מי שאין בו הכנה ראויה, ועיקר היותו דתי הוא רק מפני שהורגל בכך, עלול לעמוד נדהם ולגלות כל פעם מחדש שיש דברים שהוא בעצם לא מבין מה הטעם שהוא עושה אותם ולמה הוא מאמין בהם. משנפער סדק, ונוצרים מבוכה ובלבול, באים התנאים הקשים בצבא, ומרחיבים את הסדק, עד שנוצר שבר! במיוחד בפקוד וביחידות מובחרות, שם הוא פוגש בחורים איכותיים, אינטליגנטים, ונוצרים קשרים אישיים של רעות עמוקה, הוא מרגיש שאינו יכול להיות שונה מכולם ולהתעלם משאלותיהם, אלא אם כן יש לו השקפת עולם מאוד ברורה ומבוססת!

ב. ברוב הישיבות הגבוהות וישיבות ההסדר יש לחץ על הבחורים להמשיך ללמוד הרבה שנים ולהסתפק בשורות צבאי מקוצר. בחור שעוזב את הישיבה על מנת להתגייס לשירות צבאי ארוך מרגיש שהוא אכזב את הרבנים שלו, שהוא ליגה ב', שהוא לא מספיק למדן, ולא מספיק אוהב תורה, וכך היציאה לצבא הופכת בעצם לניתוק נפשי מעולם התורה. (גם בזה מתחיל להתחולל שינוי בישיבות אם כי לא במידה מספקת).

בחור שעוזב את הישיבה על מנת להתגייס לשירות צבאי ארוך מרגיש שהוא אכזב את הרבנים שלו

מי שהלך לשירות צבאי מלא, אין לו ליווי תורני של רבנים כמו מי שהולך להסדר או לנח"ל, והוא חש שאינו יכול להתמודד בעצמו עם כל הבעיות. בפרט במעבר לפיקוד כאשר האחריות הפיקודית יוצרת דילמות מורכבות שהן מעבר ליראת שמיים הפרטית אליה התרגל בעבר.

בשיחות שקיימנו עם שמיניסטים באותה תקופה, התברר שהרבה צעירים רוצים מאוד להתגייס לגיוס מלא, ליחידות מובחרות ולקצונה, אך הם מפחדים מההתמודדות. המציאות בשטח היתה עם נתונים מאוד קשים, והם תבעו עזרה, הם תבעו פתרון כדי שיוכלו להגשים את רצונם לתרום יותר לביטחון מדינת ישראל.

כדי להתמודד עם הבעיה החלטנו להקים בימ"ד, שאמנם הוא ישיבתי באופיו בהרבה מאוד פרמטרים, לומדים בו גמרא בעיון ובבקיאות, לומדים הלכה ומוסר, משתדלים לעורר אנשים להתפלל בדבקות ולעסוק בתיקון המידות ובטיפוח יראת שמיים, אבל בכל אופן יש בו 3 אפיונים שבהם הוא שונה מהישיבות המקובלות:

א. כ-40% מזמן הלימוד יוקדש ללימוד מעמיק באמונה.

הלימוד יכלול גם היכרות עם תפיסות העולם החילוניות והתמודדות רוחנית עם טענותיהם. אמנם העיקר אינו לימוד ברמה של "דע מה שתשיב", כי אם לימוד שיטתי של יסודות אמונתנו, כולל יחסינו לדור ולכפירה, באופן שהבחור יבנה בתוכו אמונה מוצקה וודאות עמוקה ביחס לדרך החיים שבחר בה.

ב. בביהמ"ד יש **אזירה אידיאליסטית שמכוונת את הרוצים להתגייס לשרות צבאי מלא**. בבימ"ד זה הם לא יהיו

ליגה ב', הם לא יצטרכו בסוף הלימוד לצאת בשקט מהדלת האחורית ולהרגיש שאיכזבו את רבותיהם. אדרבא רבותיהם הם אלו ששולחים אותם בשם התורה, וכחלק מעבודת ה' וישראל עמו לקחת אחריות על ביטחון מדינת ישראל, ולקיים את מצות עשה "בואו ורשו את הארץ", שפירושה לפי הגדרת הרמב"ן, יצירה ושמירה על ריבונות העם היהודי בארצו, ולעסוק במצוה החשובה של עזרת ישראל מיד צר הבא עליהם, הצלת כלל ישראל במובן היותר עמוק ורחב.

זוהי כמובן הסיבה העיקרית שבגללה החלטנו לקרוא לביהמ"ד **מכינה ישיבתית לצה"ל**, כלומר, זו אינה ישיבה שמטרתה לעודד אנשים לשבת וללמוד שנים רבות ולגדול בתורה, להיות "זקן ויושב בישיבה", כי אם בימ"ד ישיבתית שקורא לאנשים ללמוד שנה, שנתיים, שלוש בשקידה עצומה כדי לבנות בקרבם **יראת שמיים עמוקה ואהבת תורה גדולה, ומתוך כך, ורק מתוך כך, להתגייס לשרות משמעותי**, "להגדיל ראש" ו"לקחת אחריות" בצבא.

ג. במסגרת תכנית הלימודים מתקיימות גם הכשרות ספציפיות לשרות צבאי משמעותי. הן ע"י הדרכה מקצועית בתחום הכושר הגופני ולימוד ניווטים שיטתי (עד רמה של קורס קצינים), הן ע"י מפגשים עם קציני קבע

לליבון דילמות מוסריות והלכתיות מורכבות מתחום חיי הצבא, והן ע"י מרצים שמרחיבים קצת את אופקי הידע בתחומים שונים כגון מזרחנות והכרת האיסלם, תקשורת, כלכלה, יחסי חוץ ומערכות ביטחון במדינת ישראל וכיו"ב – תחומים שמי שרוצה להכשיר עצמו ל"הגדלת ראש" ולמנהיגות, ראוי שיהיה מצוי בהם. ברור שהרצאות מסוג זה אי אפשר לקיים ב"ישיבה" ולכן קראנו לביהמ"ד "מכינה ישיבתית".

לכל מחזור יש
אחראי מחזור
שבכל יום שיש
יושב ומתקשר
לחיילים
לשמוע מהם
על שלומם

בנוסף לכל זה יצרנו **מערכת שמלוה את האנשים לאורך כל שרותם הצבאי** ונותנת להם תמיכה וגיבוי. המשימה לא פשוטה, כיוון שהבחורים מפוזרים בכל היחידות בצה"ל והקשר קשה ומורכב יותר מאשר הקשר עם מחלקת בני"ש שבה כולם משרתים יחד באותה מחלקה. אבל הבחור יודע שאינו לבד. לדוגמא, לכל מחזור יש אחראי מחזור שבכל יום שיש יושב ומתקשר לחיילים לשמוע מהם על שלומם, להכיר את בעיותיהם, לכוון

ולהדריך ולפתור בעיות אלו ואחרות. הבחור מרגיש **שהתורה** שולחת אותו למשימתו, והמשלח "לוקח אחריות" על השליחות ומלווה אותו בדרכו, דבר זה עצמו נותן לו הרבה כוח, וגם כשיש בעיות, מאתרים אותם בזמן ובדרך כלל גם פותרים אותם.

המעניין הוא, שמיד כשנזרק הרעיון לאוויר – פנו אלינו כ-150 בני נוער שרצו להצטרף. כלומר, הצעירים היו "חמים", ורצו מאוד בפתרון אמיתי המאפשר להם לשרת שרות יותר משמעותי בצה"ל.

כיום במחזור כ"א בעלי, כשיש כבר 17 מחזורים של המכינה בעלי שסיימו את שרותם הסדיר בצה"ל, כלומר כ-2000

תלמידים, מתוכם כ-35% שירתו ביחידות מובחרות, למעלה מ-50% מהם קצינים ולמעלה מ-100 מהם משרתים עד היום בצבא קבע. ובכל זאת 95% מהם שומרי תורה ומצוות, **זוהי הוכחה אמפירית שהתיזה הוכחה כנכונה. המכינה התמודדה באופן אמיתי עם הקושי, והמציאות כולה השתנתה.** כמובן, זה לא מספיק שהכיפה נשארה על הראש חשוב מאוד גם מה שיש מתחת הכיפה, ובזה בודאי יש מדרגות רבות, וה' יראה ללבב, אך הדבר ברור הוא, שהמציאות השתנתה באופן ברור וחד משמעי!

למרות ההצלחה הברורה של הקונספציה, ולמרות שרובנים רבים וטובים תמכו במפעל המכינות לאורך כל הדרך, נשמעות לעיתים גם טענות כנגד המכינה, וברצוני להתייחס לשלוש מהן:

א. אתם מסכנים מבחינה רוחנית בחורים היוצאים לשרת שרות צבאי מלא, ובמיוחד ביחידות המובחרות שיש שם אוירה תרבותית מאוד חילונית ומנוגדת לרוחה של תורה.

ב. מדוע אתם נותנים לגיטימציה לבחורים ללמוד כל כך מעט גמרא. הישיבות סללו את דרך המלך של לימוד שלושה סדרים מלאים בגמרא, ואתם הפכתם הקערה על פיה, ונתתם לבחורים לגיטימציה לעסוק חלק גדול מהיום באמונה, שזה לימוד קל יותר ומעניין יותר, וכך נחסר מעמלה של תורה.

ג. אתם גורמים לבחורים שיכולים לגדול בתורה ולהיות ת"ח, להתגייס, ולפנות אל עולם המעשה. בחור בגיל 18 עדיין אינו יודע למה הוא מתאים, והוא חייב ללמוד בישיבה דווקא, ואולי יחליט לגדול בתורה ושתהא תורתו אומנותו.

ותשובותי:

א. מודה באשמה. אכן יש בשרות צבאי מסוג זה יותר סכנות רוחניות מאשר בשרות במסלול ההסדר. ועם זה אני שואל, וכי רשאים אנו לשחרר עצמנו מאחריות על אפיו וחסנו של צה"ל? ביטחונה של מדינת ישראל זה אחריות רק של החילונים? יש בשרות צבאי גם סכנות פיזיות, לא רק רוחניות. לצערנו הרב, בשנות קיומה שכלה המכינה 20 מבוגריה, **רובם** קצינים שלחמו בקו ראשון בכל הלחימות שהיו בשנים האחרונות. האם רשאים אנו לסגת בגלל הסכנה?

האם זו משפחה

נורמאלית

כאשר לילדים יש רק "אבא של שבת" (כלומר, רואים אותו רק בשבתות)?
עניתי, אין ספק שזהו סדר חיים לא רגיל

ואדגים בסיפור:

לפני שנים, כשהיינו בתחילת הדרך, הגיע אל ביתי בוגר המכינה יחד עם ארוסתו להתייעצות. בעוד מספר חודשים הוא עומד לסיים את שירותו הצבאי (4 שנים) ולהתחתן. הוא כעת מפק"צ ביחידה מובחרת, והוצע לו לחתום קבע וללכת לקורס מפי"ם. והשאלה: **"האם אוכל להקים משפחה באופן נורמאלי אם אחתום קבע?"**. התקופה היתה תקופת מלחמת לבנון הראשונה, מ"פ בתעסוקה היה יוצא הביתה פעם בשבועיים-שלושה ואפילו

פחות. וארוסתו מוסיפה: "האם זו משפחה נורמאלית כאשר לילדים יש רק **"אבא של שבת"** (כלומר, רואים אותו רק בשבתות)?" עניתי, אין ספק שזהו סדר חיים לא רגיל. באופן נורמאלי, רגיל, הבעל חוזר הביתה כל יום ומגדל את ילדיו בשותפות עם אשתו. אתם צודקים, עניתי, להקים משפחה ויחד עם זה לשרת בצבא קבע פירושו להסכים לחיות חיים "לא נורמאליים", לא מקובלים. "אם כן, דעתו של הרב היא שלא צריך לחתום?" שאל הבוגר. השבתי, "זוהי כבר שאלה אחרת. כלומר, אם אתם שואלים

האם אלו חיים רגילים נורמאליים, בוודאי התשובה היא שלילית. לשרת בקבע ביחידה קרבית ובו בזמן להקים משפחה ולגדל ילדים, זה אומר לחיות חיים מיוחדים, עם הרבה מסירות נפש, ולהתמודד עם קשיים גדולים ש"זוג נורמאלי" לא מתמודד איתם. אבל על השאלה 'מי צריך לעשות זאת?' אתם צריכים לענות בעצמכם". וכאן הוספתי: "אתם יודעים, יש לי הצעה – שהחילונים יעשו זאת. הם הרי מתחתנים מאוחר. אולי להם חיי משפחה זה דבר פחות חשוב?" ואח"כ הוספתי, בעצם יש לי הצעה טובה יותר, אולי נשלם לתאילנדים שכר טוב כדי שיעשו זאת עבורנו, הרי הם מוכנים לפעמים לעזוב את משפחתם לחצי שנה ושנה שלמה בשביל להרוויח כסף, אם כן נשלם להם משכורת טובה והם יהיו מפיי"ם בצבא שלנו? "הרב מתבדח", אמרו לי בני הזוג, השבתי: "לא, זה רציני. כי זוהי השאלה האמיתית – "על מי מוטלת חובה זו?". ברור שלשרת בצבא קבע זה לא פיקניק, ברור שיש בזה הרבה קשיים וסכנות פיזיות ורוחניות וקושי גדול לחיי המשפחה, אך השאלה היא מה האלטרנטיבה שלנו? השאלה היא האם אנחנו מבינים שזה מוטל על כתפינו, ואין ברירה, אנו חייבים "להרים את הכפפה". 40 שנה עשו זאת בעיקר החילונים. בזכותם אנחנו ישנו בלילות. אולי הגיע הזמן שנבין שמדינת ישראל היא "שלנו" לא פחות "משלהם", וחובת האחריות הביטחונית עליה מוטל על כתפינו לא פחות מאשר על כתפי האחרים. ואדרבא, בגלל שחיי המשפחה חשובים לנו מאוד, נדע לפלס דרכים ולהתמודד עם אתגר זה נכון יותר". ואכן, ב"ה יש כיום משפחות רבות מאוד ונפלאות של אנשי קבע, שהם תפארת בחיי המשפחה שלהם ובחיי התורה שלהם, בטהרה ובקדושה.

ברור שלשרת
בצבא קבע זה לא
פיקניק, ברור שיש
בזה הרבה קשיים
וסכנות פיזיות
ורוחניות

באותם שנים ראשונות כשהיינו בתחילת דרכנו, פנה אלי בהזדמנות אחת תלמיד חכם חשוב ואמר לי: "דע לך שכל העבירות שתלמידך עושים בצבא, כשתגיע לעולם הבא תראה שהכול רשום על שמך, הכול באחריותך, אתה תשלם על כך!" עניתי לו שלוש תשובות:

1. ראשית איני נבהל. אם הדבר אמיתי ונחוץ וצודק כלפי שמיא, אז גם אם אנזק, הלא כך לימדנו רבנו הרצי"ה קוק, שמה שקרוי היום מסירות נפש זה בעצם מסירות גוף, וזה לא קשה כל כך, מסירות נפש היא כשאדם מוכן גם לסכן את עולם הבא שלו,

את הרוחניות שלו בשביל כלל ישראל, בשביל כבוד שמים, זוהי מסירות נפש אמיתית. אם כן לפי שיטתך, אמרתי לו, זכיתי להגיע למקום זה!

2. שנית השבתי, אני איני יודע איך נרשמים הדברים בשמים, אבל אתה שכנראה הינך חושב שאתה יודע, אולי תבדוק, שמא גם כל המצוות וקידוש ה' שתלמידינו עושים בצבא, זה גם כן רשום על שמנו? גם מצוות "בואו ורשו את הארץ", וגם עזרת ישראל מיד צר, וכל קידוש שם שמיים הגדול שהם עושים, אם כל זה רשום על שמנו, אנחנו מסודרים, אין לנו מה לדאוג.

3. והעיקר, השבתי, כל הנ"ל אמרתי רק בדרך חידוד ופלפול לשיטתך. אני איני מאמין כלל במה שאמרת. לכל אחד יש בחירה חופשית והוא אחראי על מעשיו. אני זכיתי לשרת כדתי יחידי בסגל של גדוד 50 בצנחנים, היה קשה, קשה מאוד, ותמיד ידעתי שהאחריות על כל מעשי היתה שלי ושלי בלבד. אבל **תשובתי העיקרית** אליך היא זו: **יש גבורה קטנה**, זוהי הגבורה של המפקד ששוכב מאחורי מחסה, ואז מתרומם וצועק אחרי, קדימה הסתער, מסתער

על האויב ומסמן לחייליו להסתער עמו. **יש גבורה גדולה** **מזו**, קשה מנשוא, והיא של המח"ט או מפקד האוגדה, שיושב בחפ"ק אחורי, בחדר ממוזג, וצריך בקשר לומר מילת קוד ליחידה הנמצאת בעומק שטח האויב, מילת קוד המסמנת את האישור להסתער על האויב. זוהי גבורה קשה מאין כמוה. אתה לוקח על עצמך אחריות על קבוצה גדולה של לוחמים שיצאו למשימה מסוכנת שאתה יודע שהיא חשובה לעם ישראל, אבל אתה גם יודע שיתכן שלא כל החיילים יחזרו הביתה בשלום. אמרתי לאותו תלמיד חכם, מה שנתבע כיום ממך וממני, זו לא הגבורה מהסוג הראשון, זה עשינו בעבר כשהיינו צעירים יותר, כיום הגבורה הנדרשת מאיתנו היא הרבה יותר גדולה, לקרוא לתלמידים לעלות בהר! לקחת אחריות ולהיכנס לשרת במקומות המסוכנים ביותר, גם פיזית וגם רוחנית, כי עם ישראל זקוק להם! זוהי גבורה. עם ישראל צריך היום תלמידי חכמים שיש להם גבורה זו. והם מוכנים לקחת על כתפיהם אחריות לשלוח תלמידים למשימות קשות, רוחנית וגשמית. כמובן, כשם שלוחמי הסיירת עוברים אימונים קשים ומפרכים לפני שהם נשלחים למשימות קרב, כך גם בנמשל צריך להכין את תלמידנו היטב, בעמל קשה ומפרך של תורה טרם יצאו למשימותיהם החשובות. אך לא נוכל לפטור עצמנו מאחריות לעם ישראל. הצבא זקוק לנו יותר מאי פעם, וזוהי עבודת ה' במלוא מובן המילה. היא קשה, מורכבת, ומסובכת וצריך להתכונן אליה כראוי, אך לא נוכל להפטר מחובה זו.

לקחת אחריות
ולהיכנס לשרת
במקומות
המסוכנים ביותר,
גם פיזית
וגם רוחנית, כי
עם ישראל זקוק
להם

וברוך ה', כשהולכים בדרך נכונה, ולשם שמיים, אז הקב"ה מסייע, וכיום אנו רואים שאפשר לעמוד במשימה. ואם מתכוננים כראוי, אזי אדרבא, אפשר אפילו לצאת מהשרות

הצבאי מחוזקים יותר ומלאי אמונה וגבורה מוסרית. ועיננו הרואות את קידוש ה' הנפלא שעושים צעירי ישראל בזה. אוסיף כאן מספר שורות מתוך דברים שאמרתי בהספד לזכרו של הקדוש רועי קליין הי"ד. לפי הבנתי כשאדם צריך לקבל החלטה תוך שנייה מה לעשות עם הרימון שהושלך לעברו, הוא אינו יכול לחשוב גם מה לומר בזמן הקפיצה על הרימון. כשרועי קליין ז"ל קרא שמע ישראל, זה היה הביטוי הטבעי של מה שהיה בליבו כל מהלך הלחימה. כמו שהוא קרא גם אמא, אמא, שזו אינה קריאה מושכלת, כי אם התפרצות טבעית ברגע קשה וקריטי, כך ה"שמע ישראל" היה שגור על פיו ולשונו, וזה מה שהתפרץ מפיו בשעה זו. ולמדתי מזה דבר גדול, לא רק שהיה מוכן למות על קידוש ה' כששמע ישראל על שפתיו, כי אם **נודע לנו שכך הוא חי שנים רבות, כששמע ישראל על שפתיו.** כל פעילותו בצבא במשך שנים, עם הצלחתו הצבאית הגדולה, והצל"ש שקיבל עוד בחיים, כל זה היה לשם שמיים. כל זה היה מתוך עמדה נפשית של ה' אחד. ואוסיף עתה ואומר, עם כל יחודו וגדולתו של רועי ז"ל, ברוך ה' יש כיום עשרות רבות, ואולי יותר, צעירים נפלאים המשרתים בצבא קבע, והם, שיבדלו לחיים טובים וארוכים, פועלים מתוך עמדה נפשית של ה' אחד, וכל מעשיהם לשם שמיים, **ומקדשים הם שם שמיים בחייהם.**

ב. וביחס לשאלה השניה:

אין שום ספק **שעיקר עמלה של תורה למי שרוצה לגדול בתורה** ולזכות לכתרה של תורה, בודאי בגיל צעיר, **צריך להיות בעמל לימוד ש"ס ופוסקים,** ועיקר הלימוד הוא הלימוד העיוני. ועם זאת, בכלל "אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ", נכללת גם ההבנה של השלב בלימוד והפרק בחיים נמצא הלומד. **בוגר ישיבה תיכונית, שהחליט להתגייס לשרות צבאי מלא, ועתיד להתמודד עם מבחנים וקשיים רבים, מוכרח לקבל בבית המדרש תכנית לימודים המתאימה**

לצרכיו הרוחניים. ודאי שהתורה פועלת על האדם גם באופן סגולי, ועמל הגמרא מטהר ומקדש את האדם, אך אין דרכנו לסמוך רק על סגולות ועל נסתר. והנגלה קודם לנסתר. בנגלה ברור שהכנה רוחנית מעמיקה היא הדבר היותר נצרך, בדרך כלל, על מנת להכינו למשימות הקשות העומדות לפניו, והניסיון מוכיח זאת באופן ברור.

באמת, אנו יודעים שמרן הרב קוק זצ"ל כתב בעשרות מקומות שעיקר התפשטות הכפירה בעולם הוא משום שלא עסקו כראוי בדרישת אלוקים, בלימוד החלק הרוחני שבתורה, ומתוך כך מושגים נתפסים בצורה שטחית, רדודה ואפילו מעוותת, ודבר גורם שטענות הכפירה כנגד האמונה נתפסות בלבבות, ושהרטייה העיקרית נגד התפשטות הכפירה היא העמקת הדרישה בדעת אלוקים והעמקה ובירור של המושגים האמוניים. ואף כי בודאי עיקר טענותיו של הרב

זצ"ל מופנות אל תופסי התורה, תלמידי חכמים שצריכים לברר את המושגים לעמקם ואכמ"ל בזה, אך על כל פנים אין הדברים יוצאים גם מדי פשוטם, שטענות החילונים קונות אחיזה דווקא בלבבות שאין בהם מבט עמוק ושיטתי על יסודות אמונתנו, ושמי שעוסק בהעמקה ובעיון בלימוד יסודות אמונתנו יודע להבחין עד כמה רדודים ומסולפים הם טענותיה של הכפירה. ולפי מצבם של רוב בוגרי הישיבות התיכוניות, אין אפשרות להגיע עימם למבט עמוק ושיטתי בסוגיות יסוד באמונה אלא ע"י הקצאת זמן מספיק, יותר מהזמן הנהוג בישיבות הגבוהות, ששם הלימוד בנוי על תכנית לשנים ארוכות ואפשר לבנות את הדברים בקצב אחר ובהדרגה אחרת.

ואדרבא, אשאל בכיוון הפוך, וכי זה אחראי לשלוח בחור לשרות צבאי מורכב ומסובך בו הוא משרת שנים ארוכות עם חברים חילוניים, מבלי לצייד אותו בעולם אמוני, רוחני, מעמיק ושיטתי?

עיקר התפשטות
הכפירה בעולם
הוא משום
שלא עסקו כראוי
בדרישת אלוקים,
בלימוד החלק
הרוחני
שבתורה

עוד אוסיף: יש החושבים שלימוד אמונה מיועד רק עבור אלו שיש להם "בעיות באמונה" או שחוששים שיהיו להם בעיות באמונה בצבא. אבל האמת ביותר פשוטה היא שלימוד אמונה הוא בנין היסוד העמוק הפנימי של כל עבודת ה' שלנו, ואזכיר בהקשר זה רק את לשונו של ר' בחיי בהקדמה לספרו "חובות הלבבות" - המח והלב הם מבחר איברי האדם, איך יעלה על הדעת שרבש"ע מצוה אותנו רק בחובות האיברים (המצוות המעשיות) ולא בחובות המח והלב (ההכרה, הרצון) - בוודאי שלימוד זה שייך לעצמותה של תורה, ללמדנו עבודת ה' מתוך הכרה עמוקה ורגש חי ותוסס.

ג. וביחס לשאלה השלישית:

טענה זו כמובן מופרכת על ידי העובדות.

גם בחור שלומד במכינה בעלי, אם יש לו נטייה רוחנית והוא מתאים מצד נטיית נפשו לגדול בתורה, בדרך כלל זה מתעורר אצלו גם כשהוא לומד במכינה. שהרי במכינה הוא פוגש עומק של אהבת תורה ויראת שמיים בלימודיו הרוחניים. ואכן, קרוב ל-10% מכלל התלמידים במכינה, ממשיכים כל שנה במסלולי הסדר וישיבה גבוהה על מנת לגדול בתורה (וכידוע יש הרבה ישיבות הסדר ש-90% ומעלה מתלמידיהם פונים אל עולם העשייה, מיד בסיום מסלול ההסדר), בנוסף לזה יש בחורים, והם לא מעטים, שלאחר שרות צבאי מלא, חוזרים ללמוד בישיבה לבוגרי צבא, וממשיכים ללמוד שנים רבות וגדלים בתורה ופונים לעסוק בחינוך ותורתם אומנותם.

ובודאי אין ספק שהחינוך להכרת ערכה של תורה, וכבוד תלמידי חכמים, והכרה בתפקידם המיוחד בעם ישראל, זהו גופא חלק חשוב מהלימוד הרוחני שכל תלמיד חייב ללמוד במכינה הישיבתית לצה"ל.

ואפילו אם נאמר שיש אחוז מסוים של תלמידים (שהוא בודאי קטן), שאילו היו לומדים בישיבה גבוהה או הסדר היו מתעוררים לעסוק כל ימיהם בתורה, אבל בגלל שלמדו במכינה, האווירה "מורעלת הצבא" שהיתה סביבם הסיטה אותם מכיוון זה, טיעון זה אינו עומד במשקל מול התועלת הרבה שהמכינה מביאה לכלל ישראל, ולרוב רובם של התלמידים הלומדים בה, במה שהיא מכינה אותם כראוי בדרך שהם רוצים לילך בה, ואין זה הגון לעשוק את הרוב ממה שהוא זקוק לו בגלל מיעוטא דמיעוטא.

ואגב, **זו בדיוק היתה הטענה שטענו הישיבות הקטנות נגד הישיבות התיכוניות כשאלו קמו לראשונה. וזוהי גם היתה הטענה שטענו הישיבות הגבוהות נגד ישיבות ההסדר כשאלו קמו לראשונה.** אבל הצרכים האמיתיים של העם ושל התלמידים מוכיחים שמהלכים אלו היו צודקים ומועילים, גם לאומה וגם לתלמידים. וכך קרה גם לגבי המכינות, ובסופו של דבר **"מיניה ומיניה יתקלס עילאה", ונתרבו כאן וכאן לומדי תורה!** ועם זה, אומר בזהירות דבר נוסף, כשם שאין ראוי להטות ממסלולו אדם שרוצה לגדול בתורה, כך יכולים להיות נזקים חינוכיים גדולים מאוד אם לוחצים על אדם שבאופיו הוא איש מעשה, שיעסוק כל ימיו בתורה. וכשמונעים ממנו את המזון הרוחני המתאים לו לפי ערכו ותפקודו, ולוחצים עליו לחץ מוסרי להיות משהו אחר ממה שהוא מרגיש שמתאים לו, או שמדגישים כל הזמן לפניו שהוא ליגה ב' וכיו"ב כי אינו רוצה להמשיך ללמוד תורה, אין קץ לנזק הרוחני שנגרם על ידי זה, והדברים ידועים...

ואכן, לאחר שהשיטה הוכיחה את עצמה, החל מהשנה הרביעית החלו לקום מכינות נוספות שפעלו עפ"י אותם עקרונות וכך הלכה התופעה והתרחבה, עד כי ישנם כיום כ-15 מכינות דתיות (מלבד עוד כ-15 חילוניות או מעורבות

שהוקמו אף הן מתוך הבנה שאכן יש צורך בחיזוק התודעה היהודית הציונית של הצעירים בימינו)

להתרחבות זו היו כמה השלכות חשובות:

מצד אחד – **עם יצירת האמון בקונספציה**, והמפגש עם בוגרי צבא שמקדשים שם שמיים במהלך שרותם הצבאי, החלו להגיע ללמוד במכינה יותר ויותר צעירים ברמה תורנית ואינטלקטואלית גבוהה, ורמת הלימודים כמו גם האווירה של אהבת התורה ויראת שמיים הלכה ועלתה, אנשים האריכו לימודיהם משנה לשנה וחצי, ואח"כ לשנתיים וכיום גם ל-3 שנים קודם גיוסם לצה"ל, **נוער מאוד איכותי נענה לאתגר**, והוא כמובן גם מגיע להצלחות מדהימות בצבא, גם במסלולים השונים וגם אח"כ בדרגות הקצונה והפיקוד. ויחד עם זה שומר על רמה גבוהה של אהבת תורה ודקדוק במצוות. הדבר בולט במיוחד בשבתות שאנו מקיימים עבור משפחות של קציני קבע, שם אנו פוגשים עשרות משפחות של גיבורי צבא שיש בהם טהרה וצניעות ואהבת תורה מופלגת, חזיון מופלא שלא היה כמותו בעם ישראל מימות יהודה המכבי.

מאידך, התרחבות השורות גרמה לתהליך נוסף – חשוב מאוד, נוער שהיה רחוק מתורה ויר"ש, שבעבר היה מתגייס לצבא ומוריד מיד את הכיפה, מנסה להתמודד ולבחון את דתיותו ע"י הליכה למכינה. **קמו מכינות שמתמודדות מבחינה חינוכית עם נוער שמצבו הדתי הוא נמוך מאוד**, ובעבר לא היה מגיע כלל למוסד ישיבתי זה או אחר, וכיום הוא מגיע, ושואל שאלות, **ומוכן לבחון מחדש את דרך חייו**. במכינות אלו מתחוללים דברים מופלאים של חזרה בתשובה והתעלות, אך מאידך, ברור שהנורמות הדתיות והלימודיות שנוהגות עם נוער מסוג זה רחוקות מאוד ממה שמקובל

נוער מאוד איכותי
נענה לאתגר,
הוא כמובן גם
מגיע להצלחות
מדהימות בצבא,
גם במסלולים
השונים וגם אח"כ
בדרגות הקצונה

בישיבות עד שאין ראוי לקרוא למכינה כזאת מכינה ישיבתית (שזה היה בעצם השם המקורי שחידשנו בעלי) והם החלו לקרוא לעצמם רק מכינה קדם צבאית. שנוי השם אינו מקרי, אי אפשר היה לקרוא למה שקורה שם בשם אווירה ישיבתית, אך מאידך יש שם מאמץ גדול להכין בחורים לצבא ולהציל רבים מהם מהורדת הכיפה.

כשהתופעה החלה, קמה צעקה בקרב המכינות הישיבתיות בטענה שיש כאן יצור חדש, שמסכן את השם הטוב של מוסד "המכינה" וכי מוסדות אלו צריכים להיקרא מכונים לחזרה בתשובה ולא בשם מכינות.

בדיון של שעות ארוכות, ובעיקר בהטלת כובד משקלו של מו"ר הרב שלמה אבינר שליט"א שהיה נוכח בדיון, הוחלט לשתף פעולה עם מכינות אלו. התפיסה אמרה, לאף אחד אין מונופול על יר"ש ולא על שם זה או אחר. צריך לחזק את מי שמוכן להתמודד עם נוער כזה, רק ברכה יוצאת

צריך לחזק את מי שמוכן להתמודד עם נוער כזה, רק ברכה יוצאת מזה לעם ישראל

מזה לעם ישראל, ואסור לעשות להם דלגיטימציה, כלומר לקרוא להם אנשים סוג ב' וכיו"ב. לכל אדם יש מקום, לכל אחד יש תפקיד, וגם למכינות אלו יש תפקיד חשוב, חשוב מאוד בהכנת בחורי ישראל לגיוס לצבא.

החלטה זו ודאי היתה ראויה וצודקת. ועם זה כמובן שצריך לדעת שכשם שהמילה "ישיבה" כוללת בתוכה בתי מדרש שונים ברמות שונות ובהבדלים מאוד גדולים בהרבה תחומים. גם המילה "מכינה" אינה עוד מקשה אחת. יש מכינות בעלות אופי ישיבתי, העוסקות בדבר החשוב והנפלא של פתיחת שערי אמונה וקיום מצוות לנוער שכתוצאה מתהליכים קודמים נוצר בליבו שבר ביחס לתורה ומצוותיה, והוא מנסה להתמודד עם משבר זה במכינה. ואשרי העוסקים במלאכת קודש זו.

אבל נוצר גם **תהליך נוסף**. כתוצאה מההצלחה הגדולה של המכילות הישיבתיות, וההתבוננות בקידוש השם הגדול הנעשה ע"י תלמידיהם.

החלו ישיבות גבוהות מסוימות וגם ישיבות הסדר לאמץ את הרעיונות של המכינה הישיבתית, ולקרוא לנוער ללמוד אצלם, באמירה שהם יכינו אותו כראוי לשרות הצבאי. זה **כמובן דבר נפלא**, ואין אדם מתקנא בתלמידיו, "ומיניה ומיניה יתקלס עילאה". לפני שהמכינה בעלי קמה, לא היתה אמירה כזאת נוהגת בעולם הישיבות ומי שהתגייס אחר לימודיו בישיבה – עשה זאת על דעת עצמו.

השאלה החשובה היא, **האם זוהי רק אמירה על מנת למשוך תלמידים, או שבפועל יש לזה ביטוי ממשי בתכניות הלימוד!** האם במהלך לימודיהם בישיבה הם לומדים שלושה סדרים גמרא ואינם מתמודדים עם מה שצריך ללמוד כדי להיות יכול לעמוד בקשיים שבצבא, או שאכן נוספו הדרכות ושיעורים בנושאים רוחניים הקשורים לשרות הצבאי הממושך והקשה. **והשאלה היא האם אכן ישיבות אלו אח"כ מעודדות את התלמידים האלו להתגייס לגיוס מלא ולא להסדר, וגם מלוות אותם במשימתם הקשה לאורך כל הדרך.** כלומר לאורך כל שנות השרות הצבאי הארוך כשהם מפוזרים ביחידות שונות ורבות? **או שעדיין קיים המצב, שכאשר הם מתגייסים הם צריכים לצאת בשקט דרך הדלת האחורית כי "יאכזבו" את רבותיהם בזה שלא המשיכו ללמוד בישיבה, והם מתגייסים בהרגשה שהם סוג ב'.**

יש אמנם מי שטוען שאין צורך בכל הפרמטרים שהזכרתי, ועצם זה שהם שוהים שנה או שנתיים באווירה ישיבתית, יחד עם תלמידים משעורים בוגרים, ופוגשים "עמל של תורה אמיתי", זה פועל עליהם יותר מלימוד האמונה, ואינם צריכים עוד את הליווי בצבא, הם כבר ידאגו לעצמם.

נכון הדבר, **שכיום, שכבר נסללה הדרך ע"י בוגרי המכילות, ובצבא משרתים הרבה מאוד חיילים ומפקדים דתיים אשר**

משנתם סדורה להם, **ההתמודדויות בצבא יותר קלות**, ויש גם בוגרי ישיבות שמצליחים במשימתם (מה שהיה נדיר מאוד לפני קום המכינות). אין גם ספק "שהאווירה הישיבתית" בישיבה הגבוהה שבה לומדים שעורים גבוהים, היא יותר "ישיבתית" מאשר המכינה ששם קובעים את האווירה רק שיעורי א' ו-ב'. ובודאי יש בחורים שאווירה זו מושכת אותם יותר מהלימודים המסודרים במכינה, וגם על זה נאמר: "אין אדם למד אלא במקום שליבו חפץ", ובודאי יש בחורים שדרך זו מתאימה להם יותר.

ועם כל זה סבור אני שהאתגר בשירות הצבאי המלא, במיוחד בפיקוד, וכן ביחידות מובחרות (וגם ביחידות עורפיות מובחרות), הוא עדיין קשה מאוד ומורכב מבחינה רוחנית. **ודרך המלך היא להכין את הבחורים לצבא לא רק ע"י "אווירה ישיבתית", כי אם ע"י לימודים רוחניים רחבים המבהירים להם את הסוגיות הרוחניות עימם הם צריכים להתמודד.** שמלמדים אותם את היחס לדור תהפוכות, את היחס למדינה וצבאה ואת הסוגיות היסודיות של טעם הציצית, תפילה, חיי משפחה וכו'. מספר רב של נושאים רוחניים, שמי שלומד שלושה סדרים ביום גמרא אינו מסוגל ללמדם בשנה או שנתיים. **ובודאי שיש משמעות עצומה לשאלה האם הישיבה מלווה את הבחור לאורך שירותו הצבאי** ונותנת לו גיבוי, או שהוא נעזב לנפשו.

ויש כאן גם שאלה נוספת, **האומנם נכון הוא לטשטש את תפקידו של בית המדרש?** האומנם נכון הוא שיישיבה תעסוק בהכוונה והדרכה לצבא, האם אין זה פוגע בתפקידה כ"ישיבה", להעמיד את האידאל הגדול של בניין התורה, ובניית תלמידי חכמים בעם ישראל? ואולי דווקא ההקפדה

על אבחנה בין ישיבה ובין מכינה ישיבתית מועילה גם לישיבות וגם למכינות?

ואחר כל זאת, לצערי הרב אני נתקל בתופעה נוספת שאני מרגיש חובה למחות כנגדה. יש האומרים לתלמידים ביטויים בנוסח: "נו, מכינה זה לא בשבילך, אתה בחור רציני, אתה יכול ללמוד תורה בישיבה, המכינות מיועדות רק לאלו שאינם מסוגלים ללמוד בישיבה". משפטים מעין אלו הם חרפה לשיח הציבורי שלנו. אפשר כמובן לחלוק על דרכן של המכינות ולהתעלם מהישגיהן, אפשר כמובן גם לטעון ש"אזירה ישיבתית" ו"עמל בגמרא" יותר חשובים לבנות אישיותו של האדם מאשר לימוד שיטתי ומסודר

בתחום האמוני (מה שלעניות דעתי אינו נכון ברוב המקרים). אך ניסיון להכריע ויכוח זה ע"י ביזוי בחורים והדבקת תוית, תוך כדי הכללה גסה, זו ממש לשון הרע מהסוג הגרוע והמכוער ביותר. במכינה הישיבתית לצה"ל שאני מכיר, לומדים הרבה בחורים רציניים ומתעלים בקודש ואכמ"ל.

ואחר הדברים האלה צריך להוסיף את הפרק הבא, והוא **הישיבה לבוגרי צבא**.

במשך שנים רבות ניסו בהרבה ישיבות להקים שיעורים לבוגרי צבא, וההצלחה היתה מועטה.

אומנם הגיעו בוגרי שרות צבאי מלא לחלק

מהישיבות, אבל במספר מועט. והנה מאז שקמה המכינה, ובוגריה סיימו צבא ברמה תורנית גבוהה, התרחבה התופעה יותר ויותר, ובבית המדרש לבוגרי צבא שבעלי לומדים כיום כ-150 תלמידים, כשכולם סיימו שירות צבא מלא, רובם קצינים שסיימו את שרותם הצבאי בגילאים 23-24 והם חוזרים ללמוד תורה. זהו חזיון נפלא שגם הוא תוצאת ההצלחה של הקונספציה, ושל העובדה שנפרצה הדרך לשרת

נו, מכינה זה לא בשבילך, אתה בחור רציני, אתה יכול ללמוד תורה בישיבה, המכינות מיועדות רק לאלו שאינם מסוגלים ללמוד בישיבה

בצבא ולשמור על רמה רוחנית גבוהה. כמדומני זהו ביהמ"ד היחיד בעולם (ב־2000 שנים האחרונות) שבו כל הלומדים הם בוגרי שרות צבאי מלא, רובם קצינים, רבים מהם מ"פים במילואים ואף יותר מזה, וב"ה יש בו רוח אידיאליסטית מופלאה ושקידת תורה אדירה.

אמנם גם בתחום זה יש לחלק בין שתי מגמות, **האחת, מגמה ישיבתית רגילה**. כלומר, בחורים שחוזרים ולומדים שנים רבות על מנת להתגדל בתורה, לזכות להיות ת"ח ותהיה תורתם אומנותם, בחינוך או ברבנות וכיו"ב וב"ה התופעה הולכת ומתרחבת ובחורים רבים לומדים בשקידה שנים רבות וגדלים ב"ה בתורה.

אך לביהמ"ד לבוגרי צבא יש מטרה נוספת, **להעמיד אנשי אמונה בעולם המעשה**, כלומר לקחת אחריות בכל תחומי החיים הציבוריים של מדינת ישראל, הן במערכות הביטחון (צבא, שב"כ, מוסד, משטרה וכו') והן במערכות אזרחיות (פרקליטות, משרדי ממשלה, מערכות רווחה וכיו"ב), **מתוך הכרה שעולם התורה הצינוני צריך להיות הרוח החיה המעודדת ודוחפת ומעוררת את צעירי עמנו "לקחת אחריות" על כל מה שקורה במדינת ישראל**. מגמה זו צמחה דווקא מתוך ההצלחה הגדולה שהציבור שלנו זכה בצבא, הוכח שהדבר אפשרי! וזה עודד את רוחו לחשוב שאפשר ללכת בדרך זו גם במערכות ציבוריות אזרחיות. ואני מקווה שגם בתחום זה יצטרפו אלינו הישיבות וישיבות ההסדר **לקרוא לצעירינו "לקחת אחריות" על עתידה של מדינת ישראל**, ולייסד סדרי לימוד שאינם מכוונים רק על מנת לבנות "בעלי בתים תורניים" כי אם מיוסדים על ההבנה שעבודת ה' חשובה בדורנו היא לשים כתף ולפעול במערכות הציבוריות במדינה. זה דורש כמובן לשוב אל ביהמ"ד ולהעמיק את הקומה התורנית בעמל תורה בדרך המקובלת בישיבות, אבל זה דורש גם הכנה רוחנית מיוחדת, להבין את תהפוכות דור הגאולה, ולהתמודד עם עבודה מורכבת לאורך שנים בתוך מערכת

שהיא לעת עתה "חילונית" בהשקפותיה ובסגנון חייה, ולהפיח בה רוח של טהרה, רוח של תורה ואמונה, אבל מבלי להתנגש ומבלי "לשבור כלים". זה דורש גבורה אדירה והבנה מעמיקה, וממילא זה משפיע גם על סדרי הלימוד. כמובן קביעת העיתים בלימוד הלכה ובלימוד גמרא וכיו"ב היא היסוד, היא התשתית. אך כדי לבנות אנשים שיש להם רוח גדולה, והבנה מעמיקה בתהליכי הקץ המגולה, וראיית מעשה ה' בדורנו, וללכת בדרכו של מרן הרב קוק זצ"ל שהדריך "בונים בחול ואח"כ מקדשים", זה דורש עומק רוחני ולימוד רוחני שיטתי, וגם עצה וסיוע לנושאים בעול, גם הכוונה ופסיקה של תלמידי חכמים בדילמות העולות בעבודות אלו. כל זה הוא צורך השעה, ובתי המדרש של הציונות הדתית צריכים להצטרף ולכוון לדרך זו.

עת לקום ולעשות! שיטת אלקנה

"שיחת הדגל" של המכינה התוית כיוון והגדרת מטרות

לפעול עם אל

לפני שאדם יוצא לדרך, הוא חייב לברר לעצמו היטב את היעד, את המטרה שאליה הוא חותר. רק כאשר היעד ברור והכיוון מסומן – רק אז אפשר לצאת לדרך, וגם אז, צריך מדי פעם לעצור ולבדוק שאכן מורה לנו המצפן את הכיוון הנכון.

באלול תשמ"ט יצאנו לדרך חדשה. הקמנו את המכינה הישיבתית לצה"ל "בני דוד" בעלי, ומאז ועד היום אנו הולכים בדרך מיוחדת אשר התרחבה והתפשטה אך יש לה יעד ברור.

כל שנה, כשחוזרת ומתקבצת קבוצה חדשה של צעירים החפצים ללכת בדרך זו, אני חוזר ומברר בפניהם את היעד, את המטרה. בית מדרש הוא מקום של עמל תורה, זה נכון לכל בית מדרש... ועם זה לכל בית מדרש יש הצביון שלו, האופי שלו והיעדים שלו – כפי שהוא הציב לעצמו. ואני מרגיש צורך לחזור ולכייל היטב את המצפן מידי שנה בשנה ולהגדיר היטב את היעד הרוחני שאליו אנו צועדים.

לכן הזמנו אתכם היום, על־מנת לעבור יחד בירור משותף של הכיוון הכללי, העקרוני, של בית מדרשנו. יש מדרש ידוע שהרב צבי יהודה קוק זצ"ל היה חוזר עליו לעיתים קרובות, שם כתוב: "עתידה בת קול להיות

רק כאשר היעד
ברור והכיוון
מסומן - רק אז
אפשר לצאת
לדרך

מפוצצת בראש ההרים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו".

ריבונו של עולם פועל בעולם, בהיסטוריה, גואל את עמו ונחלתו, אנו זוכים לראות איך הבטחות הנביאים הולכות ומתגשמות לעיננו. אבל תמיד ניצבת מול כל אדם השאלה – האם הוא נגרר על כורחו אחר התהליכים האלווקיים, או שהוא נחלץ קדימה לפני התהליכים והופך להיות שותף ממש עם רבש"ע, בתקומת עם ישראל.

ואמנם, דבר ראשון המאפיין את בית־מדרשנו זה, הוא הרצון ללכת לפני התהליכים ולהיות שותף ביצירתם. "לפעול עם אל", פירושו להיות בין אלה שריבונו של עולם פועל על־ידם לקדם את עם ישראל בתהליכי גאולתו.

העידן ה"פוסט ציוני"

לכן במפגש הראשון של כל מי שמגיע לכאן, אני נוהג ללמד את דברי הירושלמי בסוף מסכת ברכות: "מאי אל תבוז כי זקנה אמך"², זהו פסוק שהפשט שלו ברור וממילא מיותר לכאורה. מדוע אמר שלמה המלך מה שכה מובן מאליו, שלא תבוז לאמך הזקנה!? האם לשם כך צריך היה החכם מכל אדם את רוח הקודש, כדי לאמר לנו שאין ראוי לאדם שיבוז לאמו?!

אחד הפירושים מופיע בגמרא: "אמר ר' זעירא³ אם נזדקנה **אומתך** עמוד וגדרה"⁴ – אמך, הוא מפרש, מלשון אומתך, לא

2. ירושלמי, סוף מס' ברכות – ע"פ הפסוק במשלי כג

3. ר' זעירא בירושלמי הוא אותו ר' זירא שמופיע בבבלי. ר' זירא היה אמורא בבבל אבל היה ציוני גדול. הגמרא מספרת עליו שרבו, ר' יהודה, סבר שאסור לעלות מבבל לא"י, ויום אחד הוא ברח מרבו ועלה מבבל לארץ, הגמרא מספרת כמה נפלאות היו לו בדרך ובאיזו מסירות עלה לא"י. כשהגיע לכאן היה בתענית במשך ארבעים יום כדי לשכוח תורת חו"ל, וללמוד מחדש את התורה במדרגת א"י. כאן בירושלמי נקרא ר' זעירא מתוך כבוד לתכונה המיוחדת שבו – לענווה היה מזעיר עצמו, מתוך תורת א"י התנשא לענווה הגדולה מכולם. ור' זעירא הוא הוא המורה הגדול שלנו במכינה בבני דוד.

4. וכן הוא בליקוט שמעוני משלי רמז תתקס – "א"ר זעירא, אם זקנה אומתך, אל תבוז עליה"

רק מפני הדמיון הלשוני, אלא אולי מפני שבאמת יש לנו "אמא" אישית ביולוגית, וגם יש לנו אמא גדולה – אנו נולדנו מעם־ישראל, יונקים את חיינו מאומתנו אשר היא נותנת לנו חיים ומשמעות לחיים. אומתנו היא אמנו. ויש מצבים כאלה שאמנם 'נזדקנה אומתך'.

היו זמנים שהיינו צעירים, והציונות היתה בשיא תנופתה. מתקופת ייבוש הביצות, הקמת השומר, הפלמ"ח, אצ"ל, וכל המהלכים שליוו את קום המדינה ועד מלחמת ששת הימים. היו ימים שהאומה היתה צעירה ותוססת, שרויה בתהליכים של בנייה ועליה, וכפי שקוראים לה "התקופה הציונית". והנה מגיעים מצבים של זקנת־האומה, עייפות של האומה, ובטרמינולוגיה המודרנית היא מכונה "העידן הפוסט־ציוני".

היו זמנים שהיינו צעירים, והציונות היתה בשיא תנופתה

השאלה היא: מה עושים בעידן הפוסט ציוני? הרבה יותר קל כשהמטרות הן ברורות – לייבש ביצות, לסלק את השלטון הבריטי, להילחם בפלישה הערבית וכיו"ב, אבל בעידן הפוסט ציוני, שוררת עייפות, אובדן מוטיבציה, לא ברור על מה הולכים, מי עם מי ומי נגד מי. יש הרבה ביצות אך לא ברור כיצד מייבשים אותן. הספקנות שמכרסמת בנפש האומה מסוכנת הרבה יותר מיתושי האנופלס, רק לא ברור כיצד נפטרים ממנה, ובינתיים פושות בינינו כל מיני תופעות שליליות.

קודם כל, אומר לנו ר' זירא, "אל תבוז". יש כאלה הנוטים בתקופה הזו לבוז לאומה תוך הטחת האשמות: "זה הכל בגלל החרדים", "זה הכל בגלל השמאלנים", "בכל אשמה ש"ס", "הכל בגלל ההם" – בכל אשם האחר. יש מי שיודעים למצוא תמיד את האשמים, ולהסביר בנאומים חוצבי להבות ממה נגרמות הבעיות, והם כועסים על אלה ואחרים, בזים לזה ובזים להוא. זה משחרר ומרגיע את העצבים, נותן להם פורקן. ותמיד אפשר למצוא אשמים.

ויש גם דרך אחרת שאף היא בעייתית מאוד. אותה גמרא מזעזעת⁵ המתארת את האנשים הצדיקים אשר "נאנחים ונאנקים". הטיפוסים של 'הוי מה יהיה', 'המצב אבוד'. בחורבן ירושלים בתקופת בית ראשון, כשיצאה מידת הדין לפגוע בישראל, אמר הקב"ה למלאך גבריאל – "לך והתווית תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים"⁶, מי הם אותם נאנחים ונאנקים? מבארת הגמרא – אלה אותם צדיקים שקיימו את כל התורה כולה מאלף עד תו! והם מתוך צדקותם נאנחים על התועבות הנעשות בירושלים, ועל כן אומר הקב"ה לסמן על מצחם סימן ברור שלא תפגע בהם מידת הדין.

סוף בית ראשון, ירושלים מלאה חמס, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. ויש צדיקים, אנשים טובים. "נאנחים ונאנקים": הוי כמה קשה, כמה לא טוב! צדיקים הם, לא השתתפו בכל החטאים הנוראים. אומר הקב"ה למלאך גבריאל: "לך והתווית תו" על־מנת להציל אותם, הם צדיקים! באה מידת הדין ואמרה לפני הקב"ה: במה נשתנו הצדיקים? מדוע הם שתקו, מה הם עשו כדי לשנות את המצב? למה הם לא קמו ומחו? אמר הקב"ה למידת הדין: והרי גלוי וידוע לפני שאפילו היו מוחים, זה לא היה מועיל שכן מי שניסה להוכיח את מנשה – קם מנשה והרגו! זכריה הנביא ניסה להוכיח את עם־ישראל, הרגו אותו בתוך בית־המקדש! מה כבר אפשר היה לעשות? אמרה מידת הדין: אתה יודע שאם היו מוחין, לא היה מועיל, אולם הם לא ידעו, ואם כך כיצד פטרו עצמם מחובת המחאה!?

מיד הודה הקב"ה למידת הדין, ואמר למלאך גבריאל: "ובמקודשי תחלו!" וממשיכה הגמרא ואומרת שיצאה מידת הדין לפגוע בירושלים, ובמי החלה לפגוע? באותם צדיקים נאנחים ונאנקים. הם היו ראשונים! – 'אתם, שראיתם מה

.5 שבת נה א.

.6 יחזקאל ט ד.

מתחולל, ישבתם בחדר ובכיתם. יפה מצדכם שאינכם משתתפים בתועבות, יפה שאתם בוכים, אבל למה לא קמתם להושיע את עם־ישראל, הרי אתם ידעתם מהי המשמעות של מה שקרה!?

יש רשעים – שאינם מבינים שהם מביאים חורבן על ירושלים, זה נורא ואיום, אבל הם רחוקים, ואילו אתם, הצדיקים, אתם יודעים היטב שמה שמתרחש עכשיו מביא חורבן על ירושלים, מדוע לא קמתם ועשיתם מעשה!?

אומרת הגמרא – מידת הדין פגעה בהם תחילה! ומול זה עומד לו ר' זירא – אחרי חורבן בית שני – ואומר: "אם נזדקנה אומתך עמוד וגודרה" – זוהי אחריות שלך, קום וגדור את האומה! אבל, איך עושים זאת? הרי הם לא שומעים, לא מבינים, ואנו מדברים אל הקירות...

אלקנה

ר' זירא אינו מסתפק בזה שאומר "עמוד וגודרה", אלא מוסיף – "כמו שעשה אלקנה", הגדרה מיוחדת – לך אל אלקנה וראה כיצד הוא התמודד עם הבעיה.

אכן, אין זה סוד כי הדרך שאימצנו כאן לעצמנו היא דרכו של אלקנה. אלקנה חי בתקופה מאוד דומה לתקופתנו, גם אז היתה "התקופה הציונית", תקופת יהושע והזקנים שאחריו; כבשו את הארץ, חילקו אותה, היתה פריחה, שגשוג כלכלי... אבל אט אט החלו מחפשים איכות־חיים, כל אחד קיבל נחלה "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"⁷, כל אחד סידר לעצמו דירה צמודת קרקע, וכך, עם הזמן, החל כל אחד דואג לעצמו. לא היה כוח ציבורי המאחד את כולם "בימים האלה אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה"⁸. חלה הידרדרות

7. ניהוג לפרש – האיש היה מתחת לתאנה, כלומר הכלכלה היא מעל לכל, והאדם היה מסתכל על מקורות הכנסתו מלמטה למעלה, בהערצה, זוהי הקטנת קומת האדם.

8. שופטים יז ג.

שתחילתה באיכות חיים חומרית, המשכה בפילגש בגבעה. וסופה, במלחמת אחים, בפסל מיכה, ובהידרדרות רוחנית נוראה.

בעידן פוסט ציוני זה, חי יהודי בשם אלקנה... והנה דווקא ההמשך ידוע: שמואל (- בנו) המליך מלכים, בנה מחדש את מערכת המשפט, החזיר את הנבואה, ישב ותכנן עם דוד את ביהמ"ק. עשה דברים מופלאים, אבל באמת, קודם לכן היה חסר עוד "משהו": על-מנת להמליך מלך - צריך היה העם לרצות במלך; בשביל לבנות את ביהמ"ק - צריך שהעם ירצה את ביהמ"ק; כדי להשיב את הנבואה - צריך שהעם יהיה ראוי לנבואה!

נבואה אינה
תופעה של
אנשים פרטיים,
אלא של עם
שלם

נבואה אינה תופעה של אנשים פרטיים, אלא של עם שלם. ראוי היה הלל שתשרה עליו שכינה כמו משה רבינו, אלא שדורו לא היה זכאי⁹. הנבואה היא תוצאה של מדרגת הדור. מי יוצר את המהפכה בשטח? מי יוצר את המהפך החברתי התורני בתוך עם-ישראל בשטח? מי מכין את הקרקע כדי שאפשר יהיה להצמיח את הנבואה, את המלוכה, את המקדש? **אלקנה!**

שיטתו של אלקנה

כיצד עשה זאת?

"אלקנה אשתו בנוי ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל, ובאים ולנים ברחובה של עיר, והיתה המדינה מרגשת והיו שואלין אותן להיכן תלכו? ואומרים לבית ה' שבשילה, שמשם תצא תורה ומצות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך יחד? מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם? ואומרים להם הן, עד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת

---

9. סוטה מח ב.

עשרה בתים, עד שהיו כלם עולים. **ובדרך שהיה עולה שנה זו – לא היה עולה שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים**, אמר לו הקב"ה אלקנה! אתה הכרעת את ישראל לכף זכות, וחונכתם במצות, וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות, הא למדת **שבשכר אלקנה שמואל**:¹⁰

הוא לא ארגן הפגנות, גם לא הטיף, ובוודאי לא עשה מהפכות צבאיות או מהפכות אלימות מסוג אחר. אלא עשה דבר אחד – המכונה בטרמינולוגיה המודרנית – **"דוגמא אישית"**. הוא קבע לעצמו את היעד – לחבר את עם ישראל למרכז היחידי המסוגל לחבר אליו את העם, דרך מקום השראת השכינה באומה. באותם ימים היה זה משכן שילה. המרכז הרוחני הוא גם מה שיכול להיות מרכז חברתי, ואלקנה רצה לחבר את עם ישראל למשכן שילה.

הוא קבע לעצמו את היעד – לחבר את עם ישראל למרכז היחידי המסוגל לחבר אליו את העם

לעלייה לרגל שני היבטים:

קודם כל – תשוקה לראות ולהראות את פני ה'. אדם לא עוזב את ביתו בעיצומה של עונה חקלאית בוערת ועולה ברגל לשילה, אלא אם כן מצפה שם למפגש מיוחד במינו – "לראות ולהראות".

אבל ממילא יש בזה גם מימד ציבורי – העובדה שכולם עולים למקום אחד פירושה, שיש לכולם לב אחד. ירושלים היא עיר שחוברה לה יחדיו – שעושה את כל ישראל חברים זה לזה, מתי? בעליה לרגל!

אותו מדרש קצר מאפיין מאוד את המהלך הרוחני שמבצע אלקנה: "ועלה האיש ההוא, אלקנה, אשתו, בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל".

10. ילקוט שמעוני שמואל א רמז עז.

עיקרון ראשון – לפני שאתה רוצה 'להחזיר בתשובה' את ההוא ממר"צ ומהשומר-הצעיר, קח לך לפני הכל אנשים קרובים – "בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל". תחילה, מרכז סביבו את האנשים הקרובים אליו, ולא רק אלו הקרובים אליו ביולוגית, אלא קרובים בדעה, בשפה, על-מנת ללכת יחד. ואותה חבורה קטנה של אנשים אשר מבינים עניין ויודעים מה עליהם לעשות אותה הוא מטפח. אותו אוונגרד תופח, על מנת להתפיח. הוא הולך וגדל ומצטרפים אליו כוחות נוספים. "והיו באים ולנים ברחובה של עיר והיתה מדינה מרגשת והיו שואלים אותם להיכן תלכו?"¹¹.

לאדם בודד, בחור טוב ככל שיהיה, בעל הופעה מעניינת ככל שתהיה, לא מקדישים תשומת לב מיוחדת. אבל כשיש חבורה איכותית שהולכת ותופחת, הולכת וגדלה, זה כבר משהו! ובאותם ימים לא היו אנשים עולים לרגל, שכן עליה לרגל היא תמיד בזמן עונות חקלאיות, הבוערות לעם חקלאי. בסוכות, פסח ושבועות, בעת הקציר או האסיף, צריך לקום פתאום ולעזוב את הבית ואת השדות ולעלות לרגל! איך אפשר לעזוב את כל העולם החומרי "ולעלות ולהראות"?! זה לא בשבילם, "אין זמן" הם עסוקים, עליהם 'לדאוג לעסק'. והם שואלים את העולים: לאן תלכו, ומה בכלל מושך אתכם ללכת?¹²

בעיצומה של תקופה מלאת סיבוכים, כשחלה הזדקנות של האומה, מופיעה פתאום חבורה חדשה, לא אדם בודד, כי אדם בודד איכותי נמצא בכל מקום, אלא חבורה שהולכת ועולה ויוצרת כבר תופעה "והיתה מדינה מרגשת והיו שואלים אותם להיכן תלכו?"

11. שם.

12. ובאותו עניין. זה עתה התקיימה פגישה עם תת אלוף מכוח אדם בצה"ל בעניין נהלי גיוס תלמידים לצבא. הוא חקר אותנו במשך חצי שעה: מה גורם לבחורים שלכם לכוון מוטיבציה? מה מושך אותם? מה לומדים אצלכם? וכשדנו בכל מיני עניינים טכניים אמר לעוזריו – בחורים כאלה, תנו להם כל מה שצריך, אלו האנשים שעם-ישראל צריך היום...

והם משיבים מה שלהם הוא מובן מאליו: לבית ה' שבשילה שמשם תצא תורה ומצוות, והלוא אנחנו כולנו בני עם אחד, עם לב אחד, מוח אחד, בואו אתנו **ונלך ביחד**.

"**יחד כולם** קדושה לך ישלשו" – **לא "אנחנו" ו"הם"**, אלא **כולנו יחד** נצמד באותו מסלול, באותו אוהל סירים, תחת אותה אלונקה, נישא בעול יחד, בצבא ובאזרחות. המדינה היא של כולנו, אנו הולכים לאותו מקום, אז בואו נרים ביחד את הפרויקט הזה....

המשך המדרש מעניין ביותר: "מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם? ואומרים להם – הן!" חשוב לבכות מידי פעם. יש אמנם אנשים מסכנים, אטומים, ששום דבר אינו מצליח לחדור ללבם ולהביאם לידי בכי. אבל בדרך כלל לכל אדם יש דברים חבויים בלב, שאולי בחיי היום-יום אינם יוצאים אל הפועל, אך הוא חי ומרגיש אותם עד שמגיע רגע מסוים שלבו נפתח. "מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם". מתרחש כאן מהפך, הדמעות מבטאות את שלב ההתפרצות, ההתפרצות של הלב היהודי החבוי בתוכו של כל יהודי – מה גורם להתפרצות זו? א. המפגש עם העוצמה של האמת בדוגמה האישית שהוא רואה.

ב. ההכרה שהאיש שלפניו אינו מתגאה, מתנשא ומרגיש ריחוק ממני "העלוב" הפוסט ציוני", כי אם להיפך הוא בעונה מדגיש יותר מהכל את המשותף- "נלך יחד!"

אמת הכותחת לבבות

אלקנה מאמין בלב יהודי השוכן בתוכם. אלקנה הולך מתוך תפיסת עולם שמתחת לפני השטח הכל קיים וחי, וצריך רק לפתוח מעט את הפתח, ולאפשר את המפגש עם משהו אותנטי, אמיתי; משהו שיגרום להם להבין ולומר בעצם, גם אני רוצה להיות כזה. בלי אמונה בפנימיות אין

תועלת בדוגמא אישית. כשנותנים דוגמא אישית של קדושה לפני אנשים ערלי לב ואטומים זה לא עושה עליהם שום רושם זה לא נוגע בנימים נסתרים אצלם, לכל היותר ינידו ראש ברחמים ויאמרו "פרייאר". אבל אלקנה מלא אמונה בטוב הפנימי המצוי בעם ישראל מתחת לקליפת הבלבול ועל כן הוא מאמין בכוחה של הדוגמא האישית. לא צריך לכפות דבר על אף אחד. אין צורך בכפייה דתית ולא בהפגנות. האמת, יש בה כוח לפתוח את הלב, יש לה כוח לפרוץ חומות.

ואומרים להם, נלך עמכם...

ליצור מהפך
חברתי בדרך של
יצירת מודל עמוק
ורציני, שאנשים
מזדהים אתו
והוא מתגלגל
קדימה

לא בתוך שנה אחת חזר כל עם ישראל בתשובה, שנה אחת כאן, שנה אחריה שם; שנה אחת חמישה בתים, שנה אחרת עשרה בתים – "בדרך שהיה עולה בשנה זו לא היה עולה בשנה הבאה, עד שהיו כולם עולים".

זוהי הנקודה – ליצור מהפך חברתי בדרך של יצירת מודל עמוק ורציני, שאנשים מזדהים אתו והוא מתגלגל קדימה ככדור שלג, מתרחב ומתרחב. כי לאמת יש כוח להתפשט, ולשם כך צריך רק לפתוח את הלבבות, לגרום לאדם שירצה להתחבר אל האמת.

'דתיים לאומיים' רדודים ושטחיים, שמבקשים פריבילגיות לדתיים, אינם מעוררים דבר, אולי להפך, דחייה. גם לא הסטיקרים ולא ההפגנות יוצרים את התהליך, אולי רק מסייעים לו לפעמים. **מהפכה אמיתית** יכולה להתרחש רק בדרך אחת: **מפגש עם ציבור שחי חיים אמיתיים וגדולים הראויים להערצה**, זה פותח את הלבבות וגורם לרצות "ללכת עמכם", שאכן כולנו הולכים מאותו מקום, לאותו מקום. יש לנו מטרות משותפות.

המדרש מסיים במשפט מופלא: "אמר לו הקב"ה, אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחינכתם במצוות וזכו

רבים על ידך, אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם למצוות, הא למדת **שבשכר אלקנה** – שמואל". כלומר, אלקנה לא היה רק האבא הביולוגי של שמואל הנביא, אלא אף אביו הרוחני. הוא יצר בחברה הישראלית את המהפך הרוחני-חברתי שאיפשר אחריו את הופעת שמואל. אילו לא היה אלקנה יוצר שינוי רוחני בתוך החברה הישראלית, לא יכול היה שמואל לבוא ולעשות מה שעשה – הא למדת, שבשכר אלקנה – שמואל!

הוא יצר בחברה הישראלית את המהפך הרוחני-חברתי שאיפשר אחריו את הופעת שמואל

איך יוצרים אפוא מהפכה רוחנית-חברתית?

מלמטה? איך מביאים את העם לבוא ולאמר "נלך עמכם"? והם אומרים להם "הן, נלך יחד!" – רק באמצעות חבורה של אנשים, שכל מי שרואה אותם מבקש להצטרף אליהם בהליכה משותפת וחבורה זו הולכת וגדלה בכמות ובאיכות! וכאן אנחנו חוזרים אלינו, כאן ועכשיו, במכינה הישיבתית "בני דוד".

העובדות בשטח

לפני פתיחת המחזור הראשון של המכינה היתה המשימה העיקרית להבקיע את האפשרות ליטול חלק בשירות הצבאי בצורה מכובדת, ויחד עם זאת, לשמור את הכיפה על הראש. המשימה הזו, ככל הנראה, היום כבר מאחורינו, היא בוצעה ובגדול. וכולנו אמנם יודעים את הנתונים, שב"בני דוד", כל מי שיכול, מתגייס ליחידות קרביות. כ־40%–35% מתוכם מגיעים ליחידות מובחרות, 55%–50% מגיעים לקצונה, ועם זה, למעלה מ־95% מבוגרינו נשארים עם הכיפה, למרות שהם משרתים ביחידות קשות מאוד. אין ספק שזה כשלעצמו ראוי להערכה, אך מסתבר שכדי ליצור את המהפך, זה עדיין לא מספיק. כלומר, בצבא ניכרת המהפכה הזו מפני שהוא למעשה גוף קטן, וגם קבוצה של חמש-מאות בוגרים שלנו

שמשרתים בצבא בכל זמן נתון, די בה כדי ליצור השפעה ולעורר הערכה, אבל הצבא הוא בסופו של דבר חלק קטן מההוויה של עם ישראל היום, והשאלה היא – האם אנחנו מצליחים ליצור ציבור איכותי, גם אחרי הצבא.

פה כדאי שוב להגדיר את הבעיה המרכזית שאֵתה מתמודדת הצינונות הדתית כמאה שנה, ועדיין צריכים הדברים הרבה הרבה שכלול.

לפני כמאה שנה, כשהיה דרך לצאת מביהמ"ד, עם התורה, עם הטלית והתפילין ולקחת אחריות על תהליכי תקומת עם ישראל בארצו, לא הצלחנו לעשות זאת. כשהקימו את "השומר", את "ההגנה", את "הפלמ"ח" ואת צה"ל – עולם התורה כמעט ולא היה שם. אלו שכבר נותקו כפות רגליהם מביהמ"ד – הובילו תהליך זה. אנחנו נשארנו בבתי המדרש. המבנה הנפשי, והעולם הרוחני של תורת חול – עצר אותנו. עם ישראל נחלק לשניים.

אוכלוסיה גדולה הכריזה כי היא את התורה אינה עוזבת, ונשארה בביהמ"ד. עד היום זו המסורת שלהם – לפתח את בית המדרש ולהצמיח גדולי תורה, אבל הם לא הצליחו להוציא מביהמ"ד אנשים שיתמודדו עם חיי המעשה, בעצמה ובמימדים הנדרשים כדי להקים מדינה.

קבוצה שניה של העם החליטה שצריך לקחת את גורלנו בידנו ולהתמודד עם עולם המעשה. הם עזבו את ביהמ"ד, ופרקו מעל עצמם עול תורה ומצוות, יצאו אל "העולם הגדול", והם אלו שהקימו את המדינה, עם כל המערכות הנדרשות – צבא, יחסי חוץ, כלכלה וביו"ב. יצירה כמובן מופלאה שדרשה הרבה מסירות נפש, ואנו כולנו כמובן מלאי הערכה וכבוד לעושים – אך כל זה נעשה בלי תורה ובלי יר"ש – ומזה צומחים כל הסיבוכים והייסורים הרבים שיש לנו כיום.

מי ייצור את אותה יצירה אותנטית שעם ישראל מחכה לה מזה אלפי שנים? את החיבור של הקודש והחול? את אותה הוויה נפשית של אנשים מלאי יראת שמים, מלאי

קדושה ובאותו זמן – גיבורים נועזים בעולם המעשה? יש המתבטאים – אתם עושים כיום את מה שהקיבוצניקים עשו פעם. זוהי טעות. אנחנו משתדלים ליצור משהו חדש, משהו שיש בו את העוצמה, את המסירות, את הגבורה שהביאו הקיבוצניקים בעבר – אך כשכל זה יונק ממקום אחר – מהתורה, מעבודת ה' וישראל עמו. ללכת בדרכו של דוד המלך, שמלא קדושה, טהרה ואהבת ה', והיא זו שמולידה בו את הגבורה והתושיה לצאת לישע עמו.

הציבור החילוני לא עשה זאת מעולם, אף לא החרדים. הצינונות הדתית היא התנועה היחידה שהולכת בדרך זו כבר עשרות שנים, היו לה הרבה הישגים, אבל גם כשלונות וגם פירות-בוסר, כי המשימה הזאת אחרי אלפיים שנות גלות, קשה מנשוא.

האתגר הגדול - חיבור הקודש והחול

ברצוני לקרוא בפניכם מתוך ספר מאמרי-הראי"ה של הרב קוק זצ"ל, פסקה שנכתבה לפני תשעים שנה, וכאילו נכתבה אתמול. היא עוסקת בהתמודדות שלנו כאן והיום בחברה הישראלית.

"את הלימוד הערוך הזה, **שרק בבירור הידיעה שלו** תלוי הוא הביאור של **פתרון של כל השאלות הקשות** שבחינו הפרטיים והכלליים, אנחנו חייבים לבררו, ברור אחר ברור, בספרות ובחיים, בלא הרף ובלא שום התרשלות כל וכלל. הבירור הזה הוא **ידיעת הערך של הקודש ושל החול, ביחוד במיזוגם ובחיבורם בחיינו** הפרטיים ובחינו הכלליים, ביחוד בחיי התנועה הלאומית שלנו שנתעוררה בתקופה האחרונה בצורה כל כך בולטת ומרעשת" (מאמרי הראי"ה 404).

הראי"ה אינו מפריז בכתיבתו, אלא הוא מנתח את העובדות וטוען שכל הבעיות הכרוכות בתהליך תחיית עם-ישראל בארצו, כולן, בדרך ישרה או עקיפה, קשורות לבעיה

מרכזית – **היחס בין הקודש והחול**. השבר הנורא הזה החל לפני כמאה שנה, כאשר התפרדו הקודש והחול זה מזה.

אלה שהרגישו שתפקידם לשמור על הקודש נשארו רק בתוך כותלי ביהמ"ד, ואלה שהרגישו שתפקידם לדאוג לחיי חול, התנתקו מביהמ"ד ובנו מדינה. בתחילת הדרך זה היה יפה ומוצלח מאוד, אולם כל המחלות, הצרות והייסורים שיש לנו במאה השנים האחרונות עד היום, נובעים מהבעיה הזו של חוסר היכולת לחבר את הקודש והחול בצורה נכונה.

ואפשר להעמיד את הדברים בצורה חריפה יותר. פעם אחת בלבד בהיסטוריה של עם ישראל היתה הופעה מדהימה של אחדות הקודש והחול – בימי דוד ושלמה. דוד ושלמה, שניהם היו אנשי

קודש עליונים, שניהם נביאים, שניהם ראשי סנהדרין, שניהם חסידים וקדושים, שניהם מנהלים ממלכה עשירה, שלמה וחזקה. דוד מנהל מלחמות גדולות, שלמה עסוק בהפרחה כלכלית נפלאה, והכל בהרמוניה.

בדברי הימים מתואר ביקורה של מלכת שבא, שבאה לראות את פלאי שלמה המלך¹³: "ותרא מלכת שבא את חכמת שלמה והבית אשר בנה: ומאכל שלחנו ומושב עבדיו ומעמד משרתיו ומלבושיהם ומשקיו ומלבושיהם **ועליתו אשר יעלה בית ה' ולא היה עוד בה רוח**" – כשהיא רואה את המעלה המחבר את בית ה' עם בית המלך "ולא היה עוד בה רוח". היא רצתה להבין מה סוד כוחו של שלמה המלך, ואף גילתה. היה גשר מארמון המלוכה, (בטרמינולוגיה המודרנית נקרא לזה משרדי-הממשלה), ובין בית-המקדש, ושלמה המלך היה הולך מכאן לשם ומשם לכאן.

מלכת שבא הבינה שבזה גנוז הפלא של מלכות שלמה –

פעם אחת בלבד
בהיסטוריה של
עם ישראל היתה
הופעה מדהימה
של אחדות
הקודש והחול -
בימי דוד ושלמה

באותה אחדות נפלאה של הקודש העליון – ביהמ"ק – עם סידור חיי הממלכה הארציים בארמון המלוכה.

דווקא ממקור הקודש העליון הולכים ומתבארים כל ענייני הממלכה. באחדות אין סתירה, הלוך ושוב, ושוב הלוך, הכל בשלמות והרמוניה, הקודש והחול אחד הם, נפלא. כמה זמן נמשכה אידיליה זו? – פרק זמן קצר ביותר.

שנים ספורות אחרי פטירתו של שלמה מתחיל להתגלות המתח. ירבעם איש המעשה כנגד ירושלים, מרכז הרוח. עם־ישראל מתחיל להתפלג, מתחילה הידרדרות, בלא הצלחה לחבר את הדברים. היו אישים בודדים שניסו לעשות זאת, כחזקיהו ויאשיהו, אולם באופן כללי, בבית ראשון הלכה תיומת זו ונפרדה; העושר הכלכלי והחוסן הפוליטי הביאו ל־"שמנת עבית כשית – יטוש אל־וה עשהו"¹⁴, הבית נחרב ויצאנו לגלות.

חזרנו וניסינו שוב: מתתיהו ובניו, יהודה המכבי, החשמונאים. אנשי הקודש ניסו ממקור הקודש לבנות ממלכה שמרכזה בירושלים, ולחבר את הממלכה אל הקודש. אך כמה זמן זה החזיק מעמד? דור אחד בלבד! העושר והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, וכבר בימי האחים החשמונאים הורקנוס ואריסטובלוס, פרצה מלחמת אחים, וחזיר נעץ צפרניו בחומה ונזדעזעה על ידו א"י ת"ק על ת"ק פרסה – תאוות השלטון הגשמי הביאה לביטול קרבן התמיד, כשלאחר מכן הגיעו תקופות אפלות כבימי הורדוס המלך, והכל התרסק. במו ידנו החרבנו את ביתנו, כדברי בת־הקול שיצאה עם חורבן ביהמ"ק ע"י טיטוס – "קמח טחון טחנת".

התיקון היה שריבונו של עולם שלח אותנו אלפיים שנה לבית־המדרש ללמוד תורה. ובגלותנו, ההדרכה שעמדה לפנינו היא אותה הדרכה שמבאר רבנו בחיי הספרדי

התיקון היה
שריבונו של
עולם שלח אותנו
אלפיים שנה
לבית־המדרש
ללמוד תורה

בספר "חובות הלבבות" – "ככל שיוסיף הישוב תיקון, יוסיף השכל חורבן", צריך למעט בתיקון הישוב, כיוון שיש ניגוד עצמי בינו ובין בניין התורה והקדושה.

אחרי אלפיים שנה הגיע זמן לחזור לארץ־ישראל ולבנות כאן מדינה שבה הקודש והחול מחוברים. ימי דוד ושלמה הם הימים הגדולים שביססו את הבירור האמיתי של זהותנו. וחזרנו לכאן, לארץ־ישראל, על־מנת לחולל את הפלא הזה ולחדש ימינו כקדם, כבימי דוד ושלמה – ואף יותר מכך!

מי עמל להשגת מגמה גדולה זו היום? העולם החרדי? על־פי ראייתו, אם נלמד תורה־ החול יעשה מאליו, "ורעו זרים צאנך ובנו בני נכר חומותיך"¹⁵, צריך ללמוד תורה והכל יסתדר. זו אינה אחדות הקודש והחול.

מי יעשה זאת? הציבור החילוני הסבור ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹⁶ בשכחת שם ה' הנותן להם כוח לעשות חיל?

מי יופיע בעם־ישראל את אחדות הקודש והחול? אנשים שהם קצת דתיים וקצת חילונים? או בסלנג הישראלי – דתיים חפיפניקים?

אנשים בינוניים שחובשים כיפה אך עולמם הפנימי, מאוויי נפשם ואורח חייהם, נעוץ כולו בהשגת "איכות החיים" החמרית!?

האם מסוגלים אנו להעמיד בתוכנו דור של אנשים שחיים באופן פנימי בעולם של קדושה, ברוממות של דבקות בה' מתוך הכרה, מתוך יראת שמים גדולה, ודווקא מתוך כך עסוקים הם בעוז בבניין עולם המעשה?

זוהי פריצת הדרך הגדולה שאמנם כבר נעשו בה צעדים ראשונים, אך אנו עדיין רחוקים מלהופיע אותה בכל מילואה, וזה מוטל עלינו כאן ועכשיו.

15. ישעיהו פרק ט

16. דברים ח ז.

סוללי הדרך הראשונים

וצריך להוסיף מתוך הודאה על האמת ובענווה. לא ראשונים אנו בהתווית הדרך. גדולים וחשובים סללו אותה לפנינו. כותב הרב זצ"ל: "את הלימוד הערוך הזה חייבים אנו לבררו בירור אחר בירור **בספרות ובחיים**". בספרות, הכוונה להצבת העקרונות – לשלול את הדרך הטוענת שעם ישראל כולו צריך לעסוק בתורה, וחיי החול ייעשו על ידי נכרים. יש כאן סוגיות גדולות שצריך לבררן, ולהוכיח ממקור תורתנו את החובה המוטלת עלינו "והורשתם אותה וישבתם בה"; את החובה לעבוד את עבודת התחייה גם בתחומי החול; את החובה לבנות את כל מערכות החיים אשר מתוכם ועל גבם יאיר אור הקודש, בבחינת "ממלכת כהנים וגוי קדוש". גוי, מלשון גויה, גוף, ואף על־פי־כן – **גוי קדוש**.

דרך זו סללו גדולים וחכמים לפנינו, מהגאון מוילנא דרך הרב אליהו מגרידיץ, ר' שמואל מוהליבר ועד מרן הרב קוק, זכר צדיקים לברכה, ועוד רבים אחרים.

הקושי היותר גדול הוא **בחיים**, ליישם את זה בחיי המעשה. לצאת מבית המדרש ולהמשיך את חיי הקודש ורגשות הקודש גם בתוך עולם החול. גם בזה היו רבים שהלכו בדרך זו, ומפעלם, והצעדים שצעדו קדימה, גם כאשר קטנים היו, הם הם השלב שממנו אנו יכולים עכשיו להמשיך קדימה.

אבל על גבי מה שנבנה עד היום, ולמרות כל מה שנבנה, רואים אנו בעינינו, שזוהי בעיית הבעיות שאיתה אנו חייבים להתמודד בדורנו, וזה מה שכותב הרב – בירור אחר בירור.

הציבור המכונה דתי־לאומי הוא, ברוך ה', ציבור שהולך וגדל בכמותו, בכשרונותיו, בגיוון עיסוקיו ובאיכויות האנושיות שבו, אך עדיין עומד הוא ומתקשה להתמודד עם בעיית הבעיות – אחדות הקודש והחול והיכולת ליצור ציבור איכותי של אנשי תורה ואמונה, שיהיו עסוקים בעולם המעשה מתוך רגשות קודש וחיבור מעשי ורוחני עמוק לתורה.

זו היתה כוונתנו כשקראנו למקום הזה "מכינה". הצינונות

הדתית בנתה עולם ישיבתי נפלא, הולך וגדל באיכותו ובכמותו ומגדל אט אט תלמידי־חכמים, רבנים, אברכים, דיינים... ומה קורה עם אנשי המעשה של הציונות הדתית, היוצאים להתפרנס, כעורכי־דין, אנשי עסקים, רופאים וסתם יהודים טובים שמתפרנסים? האם יצרנו מציאות של חיים מלאת עוצמה של תורה וקדושה שמחברת את הקודש והחול?

האם פילסנו דרך
לבנות מערכות
ציבוריות של
חברה שגם
ענייני החול שלה
נעשים מתוך
הארת חיים של
קודש?

יותר מזה, **לא רק ברמה האישית אלא ברמה הציבורית**, האם פילסנו דרך לבנות מערכות ציבוריות של חברה שגם ענייני החול שלה נעשים מתוך הארת חיים של קודש? האם יצרנו צורת חשיבה שבה כל ענייני הכלכלה, המשפט, התרבות, התקשורת, הפוליטיקה וכו', נבנים ונערכים מתוך עומק דעת תורה? גם כשיש כלכלן דתי, משפטן דתי וכו', חוץ מהעובדה שברמה

האישית הוא שומר מצוות, האם המבט המוסרי, הכלכלי המשפטי המדיני וכו' נבנה אצלו מתוך דעת התורה, ותוך מילוי רוחני ב־כוזרי, במהר"ל, ברב קוק וכד'. בוודאי שיש אנשים כאלו, אך לא במידה מספקת ומה שיותר חשוב – אין עדיין לקיחת אחריות בתוך המערכות הציבוריות. גם אם יש אנשים שברמה האישית ממשים חזון זה של אחדות הקודש והחול – עיקר הבעיות והדילמות הם בתחום הציבורי, בניהול חיי מדינה – ושם עדיין אנחנו לא נמצאים, במידה הראויה. זוהי משימה קשה.

הקִיבוץ הדתי ומושבי הפועמ"ז, במובן מסוים, היו פעמים רבות ראש החץ בנושא הזה, אולם כמו הלהב הראשון של המחרשה אשר מתקעה מהר מאוד. כך אף הם שילמו מחיר יקר בהיותם ראשונים במערכה, ואנו יודעים היטב שהקשיים רבים מאוד. וכיצד אמנם מתחברים חיי החול והעבודה להוויה של קדושה? זה קשה מאוד, במיוחד לנוכח העובדה שרוב העוסקים בחברה הישראלית בענייני החול הם אנשים

חילוניים, ועל כן החול מופיע כך שבצדו הגלוי מנותק הוא מן הקודש.

להביא לאחדות הקודש והחול, זוהי משימה קשה. להיות אדם מלא קדושה, תורה ויראת שמים בבית המדרש – זה נהדר, גן עדן ממש. אך להיות אדם מלא יראת שמים בעולם המעשה, זה קשה ביותר, ולעשות זאת בתחום הציבורי – זה קשה שבעתיים. אבל זה תפקידנו. לא נוכל להתחמק ממנו, "כי עת לחננה, כי בא מועד"!

ממשיכי הדרך

ככל שעם־ישראל יחיה באופן כזה שיאחד את הקודש עם החול, כך יהיה קל יותר. אם נסלול את הדרך לבאים אחרינו, נקל עליהם מאוד, אבל ראש החץ המוביל יעמוד תמיד בפני קשיים.

אכן, זוהי המכינה וזהו תפקידה! בית מדרש שתפקידו לבנות תודעה של אנשים אשר הגדירו את עצמם כאנשי מעשה, לפחות בשלב זה של החיים, אבל הם רוצים להיות אנשי מעשה עם עוצמה רוחנית, תורנית, קדושתית! עם רוח תורנית שאינה נופלת מאיש תורה השרוי בעולם התורה. והם רוצים לפעול דווקא במערכות הציבוריות "לקחת אחריות" על מדינת ישראל.

הם רוצים לעבוד עבודת ה' וישראל עמו, לא פחות מאנשי תורה, ובוודאי עם אותה מסירות ועם אותה אהבה.

ואמנם אין זה קל. פעמים רבות מתפשטת קלישאה שמכינה היא לא באמת ישיבה, אלא היא מיועדת לכאלה שאינם מספיק רציניים, שלא מתכוונים באמת לדקדק במצוות יותר מדי, שאולי הם מתכוונים להיות אידיאליסטים, אבל בסופו של דבר, ללכת לטייל בדרום אמריקה – חשוב להם יותר מלימוד תורה... לחשוב כך, זה כישלון המגמה

ככל שעם־ישראל יחיה באופן כזה שיאחד את הקודש עם החול, כך יהיה קל יותר

שלשמה הקמנו את המכינה הזו! קביעה זו היא אנטיזזה לכל מה שאנחנו מלמדים וחושבים כאן. עם ישראל לא מחכה לנו, התהליכים רצים והם קשים ומסובכים מאוד. המבוכה ואבדן הדרך במאבק על ארץ ישראל מול שונאינו, הם רק סימפטומים גלויים של בעיות נוראיות הרבה יותר, בעיות תרבותיות, בעיות של זהות, של מיהו יהודי ושל מהו יהודי, בעיות שמסכנות את קיומנו כעם. השאלה היא, האם אנו מתלכדים ליצור משהו איכותי גדול ואמיתי, **לא רק בתור חווית נעורים של 'שנה לפני הצבא' אלא בתור מסלול חיים!**

האם מסוגלים אנו להקים בית מדרש שכל שנה יצאו ממנו מאה בוגרים שיהיו "עבדי ה' וישראל עמו"? עלינו להוציא מכאן צדיקים יראי שמים בעולם המעשה שיפעלו בדרך זה בשבעים שנותיהם הבאות, כשבתוך חמש־עשרה שנה יצאו אל־פְּחָמֵי־מֵאוֹת אנשים שיתפזרו בקרב כל החברה הישראלית – "בדרך שעולה בשנה זו לא עולה בשנה הבאה", בכל תחומי העשייה! **וכל אחד מהם יהיה מגדלור שיבטא את היכולת לאחד את הקודש והחול, להיות אדם מלא קדושה פנימית, מלא צדקות פנימית, לא פחות מהרב, ומלא תורה ואהבת תורה ושקידת תורה, אמנם בנפח קטן יותר אבל באהבת תורה ושייכות פנימית לתורה לא פחות, על פי היסוד "ועמך כולם צדיקים", ועם זה הוא מלא גבורה מעשית, לוקח אחריות על תהליכי התחיה של עם ישראל וארצו.**

המשימה הזאת, כאמור, מורכבת ומסובכת מאוד, אבל בעז"ה נצליח. כיצד יודעים אנו שיצליח? כך כתוב בתורה, בנביאים, בחז"ל, בראשונים ובאחרונים. אנו מעצם מהותנו כאלה, ועלינו להרגיש את עצמנו ראויים לכך, ובשביל זה חזרנו לארצנו כדי לממש ולהופיע תכונה זו, תכונת חיינו היסודית. וכך לימדנו חז"ל בילק"ש פרק י"ב "אין ישראל מתישרים באדמתם אלא בגאולה שלישית. גאולת מצרים יש לה הפסק, גאולת עזרא יש לה הפסק, גאולה שלישית אין לה

הפסק עולמית שנאמר "השלישית יותר בה".

יש לנו קשר עם לא מעט בוגרים מן המחזורים הראשונים, העוסקים בתפקידים שונים ומגוונים. חלקם בצבא קבע, חלקם בשירות מערכות הבטחון האחרות, חלקם במנהל הציבורי, חלקם בתוך מערכת המשפט, בפרקליטויות, וחלקם בעולם הכלכלי.

זהו מאבק יומיומי קשה אבל אפשרי. אפשרי, שהרי ב"ה ישנם אנשים כאלה. ואם יש מאות אנשים כאלה אין שום סיבה שלא יהיו אלפים, וכשיהיו אלפים אז יהיו רבבות, ועם ישראל יחזור בתשובה... אולם חייבים להתמיד בדרך זו.

זו הסיבה שאנו מכריזים בזה באופן רשמי על **מחאה חריפה נגד המושג "מכינה" כפי שהוא נתפס בצורה כושלת ואווילית על ידי חלקים מסוימים בציבור**. המכינה אינה פחותה משיבה בשאיפותיה. אין היא מיועדת לאלו ש'אין להם כוח' ללמוד בישיבה, **המכינה מיועדת לגיבורים גדולים המוכנים למשימה קשה ביותר, ובמובנים**

מסוימים אפילו קשה יותר מהמשימה של ה'שיבניקים'.

המכינה אינה פחותה משיבה בשאיפותיה. אין היא מיועדת לאלו ש'אין להם כוח' ללמוד בישיבה

עלה נעלה כי יכל נוכל!

אנו, החבורה שכאן, רוצים להקים מכינה שאופיה ברור מאד – מכינה שיהיו בה מאה צדיקים, שתהיה בהם יראת שמים, ותהיה להם שקידה ואהבת תורה ואהבת עם ישראל, לא פחות ואף יותר מכל ישיבה רגילה אחרת. נכון, הם יהיו 'מכיניסטים' – שילכו להושיע את עם ישראל בעולם המעשה. לא תהיה 'תורתם אומנותם', הם ישרתו בצבא, אך לא בגלל זה יגרע כוחם, להפך, דווקא מתוך כך יסלול כל אחד את דרכו שלו בשביל לעבוד את ה' כ"עבד ה' וישראל עמו", בצדיקות ובאהבת תורה.

לכן אנחנו מבקשים **שיבואו לכאן אך רק אנשים הרוצים בזה ולא בשום דבר אחר**, ולשם כך יהיו מוכנים להשקיע ולעמול קשה. הקשיים בחיים מתעוררים כשרוצים לחולל שינוי, בעוד שלזרום, תמיד קל יותר. לכן אנו מאמינים שאחרי שהדרך תיסלל, הדברים יהיו פשוטים יותר...
ולראשונים נאמר את דברי כלב בן יפונה ויהושע בן נון –
עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה. נעלה ונצליח לרשת את מדרגת החיים החדשה שעם ישראל כל כך זקוק לה.

יש לנו נוער נפלא

ואני מוכרח לומר לכם, יש בעם־ישראל הרבה צעירים נפלאים. אחת החוויות המסעירות שאני עובר כל שנה, כמה שזה קורע אותי לגזרים ולוקח את תמצית חלבי ודמי, אלו הראיונות הארוכים עם השמיניסטים. יש מהיושבים איתי בשעות הקטנות של הלילה ונדמה להם שאני כבר לא רואה, אבל האמינו לי, גם כשהעיניים שלי עצומות אני רואה טוב מאוד, בעיקר מקשיב. פגשתי בעשרים השנים שחלפו כ־7,000 בני נוער וברור לי כשמש שיש לנו נוער נפלא. לפעמים הוא עדיין לא נדלק, אך הוא מחפש שיראו לו את הדרך, שרק יתנו לו דוגמא והוא יוכל לעשות דברים מדהימים. יש בחורים עם כישורים נפלאים, עם יכולות מדהימות, עם כשרונות, עם גבורה, הם רק צריכים לצעוד בדרך הנכונה. אני אומר לכם, אם אנחנו לא ניקח את המושכות, נתווה דרכים חדשות ונוביל דברים חדשים, יותר איכותיים ויותר גדולים, הרינו חוטאים בראש ובראשונה לעצמנו, כי אנחנו מסוגלים לזה, כי הדור צריך את זה, כי עם־ישראל מחכה לזה, וצריך לקום ולעשות!!!

זה מה שאנו מבקשים – לזרוק לכם את הכדור. את המהפך הזה, לא אנחנו, הצוות, נוכל לעשות לבד כי אנחנו

'ישיבניקים', 'חכמים בלילה', כל הזמן בבית מדרש, יוצאים אמנם למילואים, אך היום המילואים קצרים, בסך הכל עשרים וארבעה ימים בשנה...

מי שיצטרך להתמודד, להיות צדיק ירא שמים בשטח, בצבא, בפרקליטות, במנהל הציבורי, בפוליטיקה ובעבודת השדה, הם האנשים שיושבים כאן!

ואם האנשים שיושבים כאן, לא יחליטו להרים את הכפפה ולעשות את זה, פשוט, מאומה לא יתרחש.

לכן נקראתם לכאן, על מנת להציג בפניכם את הדברים ולשאול "מי לה' אלי?"

זוהי אפוא המגמה, להקים פה מכינה שתסלול דרך לגדל אנשים צדיקים ויראי שמים "עבדי ה' וישראל עמו" גם כשיוצאים מבית המדרש, וקל וחומר כשהם בבית המדרש.